

192

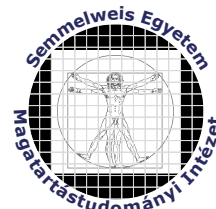
25 éves
a Semmelweis Egyetem
Magatartástudományi Intézete

2021

MI 25

25 éves
a Semmelweis Egyetem
Magatartástudományi Intézete

2018

(fotó: D. Kiss Balázs)

Kiadja a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézete
Felelős kiadó: Dr. Kovács József

Minden jog fenntartva, a kötetből szövegrészeket közölni
csak a kiadó engedélyével lehet.

Copyright © 2018
Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intéze
1089 Budapest, Nagyvárad tér 4.
e-mail: titkarsag.magatartastudomany@semmelweis-univ.hu
honlap: magtud.semmelweis.hu

Szerkesztők: Dr. Hegedűs Katalin,
Dr. Kovács József, Raduch Csilla
Csoportképek és portréfotók:
Fűrjes Viktória

Nyomdai munkálatok: Keskeny Nyomda

ISBN 978-615-5722-05-9

ELSŐ RÉSZ

A Magatartástudományi Intézet története	
– a kezdetek (<i>Dr. Hegedűs Katalin</i>)	7
Személyes gondolatok a Magatartástudományi	
Intézetéről (<i>Dr. Kovács József</i>)	13
Az Intézet megalakulása	13
Az Intézet felépítése	15
Néhány szubjektív megjegyzés	16
A Magatartástudományi Intézet korábbi	
vezetői (1993–2016)	22
Kopp Mária (1993–2007).	22
In memoriam Dr. Kopp Mária (<i>Raduch Csilla</i>) ..	23
Túry Ferenc (2007–2016).	26
Kilenc év szubjektív tükrében (<i>Dr. Túry Ferenc</i>) ..	27
A Semmelweis Egyetem Magatartástudományi	
Intézetének küldetésnyilatkozata és profilja ..	31
Küldetésnyilatkozat	31
Az Intézet profilja: oktatás, kutatás, gyógyítás ..	32
Organogram	34
Bioetika csoport (<i>Dr. Kovács József</i>)	35
Orvosi pszichológia csoport (<i>Dr. Birkás Emma</i>) ...	38
Orvosi szociológia csoport (<i>Dr. Szántó Zsuzsa</i>) ...	40
Orvosi kommunikáció csoport (<i>Dr. Pilling János</i>) ..	42
Orvosi antropológia (<i>Dr. Lázár Imre</i>)	44
Culture of medicine, culture in medicine	
(<i>Dr. Lajtai László</i>)	47
Pszichofiziológiai és kronobiológiai	
kutatócsoport (<i>Dr. Bódizs Róbert</i>)	48
A Harkai Schiller Pál Könyvtárról	
(<i>Somorjai Noémi</i>)	50

Diák és Életvezetési Tanácsadó Szolgálat (Sándor Imola)	52
Oktatás és a tárgyak felosztása Kötelező és szabadon választható tárgyak a karok szerint (Barreto Jozefa, Dr. Hegedűs Katalin) ...	54
Tudományos tevékenység (Dr. Bódizs Róbert) ...	58
A Magatartástudományi Intézet Pszichoszomatikus Szakrendelője (Dr. Purebl György)	61
A Hátteriroda egykor és ma	64
A technika formáló ereje (Raduch Csilla)	64
Az Intézet Hátterirodája jelenleg (Barreto Jozefa) ..	66
Az Intézet munkatársainak fontosabb szakmai és közéleti tevékenységei (Raduch Csilla)	69
Kezdeményezések és a Magatartástudományi Intézet munkatársainak közreműködésével megvalósuló fontosabb programok (Raduch Csilla) ..	74
Jelenlegi és volt munkatársaink (Raduch Csilla) ..	79
Róluk emlékezünk 2018-ban (Raduch Csilla)	84

MÁSODIK RÉSZ

Humoros írások a Magatartástudományi Intézet életéről	86
Titkársági víg napjaink Egy csendes szerda (Dévainé Hajdu Katalin) ..	87
Claustro bagatell (Túry Ferenc)	98
Élményeim (Zana Ágnes)	101
Ballada a Magatartástudományi Intézetről (Zana Ágnes)	105
Tabló 2018	108–109

ELSŐ RÉSZ

A Magatartástudományi Intézet története – a kezdetek

(Dr. Hegedűs Katalin)

Dr. Réthelyi Miklós akkori rektor a Medikus c. újság fiatal tudósítóját idézte visszaemlékezésében az 1992. október 15-i ülésről: „Ülünk az Egyetemi Parlamenten. Kellemes meleg van, már fűtenek. Sokan ugyan nem vagyunk, de azért a Parlament határozatképes. Úgy tűnik, hogy a hallgatók majdnem többségben vannak, de nem számít. – Első napirendi pont: rektori beszámoló... Második napirendi pont: Magatartástudományi Intézet létesítése. Ez az, ami kell nekünk! Legalábbis ezt abból gondolom, hogy simán megszavazzuk.” Majd Réthelyi professzor így folytatta a visszaemlékezését: „Ennek értelmében 1993. február 1-i határral, az egyetemi rendszerváltoztatás egyik meghatározó részeként, létrejött a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen a Magatartástudományi Intézet.

A döntést követően a Magatartástudományi Intézet rekord gyorsasággal megjelent az egyetem életében. Az Intézet vezetője, Dr. Kopp Mária és – az általa kiváló szervezőkészséggel és körültekintéssel kiválogatott – munkatársai megkezdtek az orvoscépzés humanizálását. Helyzetük nem volt könnyű, és azóta sem lett könnyebb. Olyan egye-

temen és olyan légkörben kellett elfogadtatniuk a beteg emberrel és a hozzátartozókkal való törődés, valamint a kollégákkal és a gyógyító személyzettel történő kapcsolattartás jelentőségét, ahol az orvosi munka szinte kizárólagos alapját a bio-medicinális ismeretek, és az azokból levonható következtetések jelentették.”

Az Intézet ténylegesen 1993. július elsején kezdte meg a működését. Addig még sok tennivaló volt. Kopp Mária minden munkatársra pályázat útján került be az Intézetbe, ezzel biztosítva az elvárt magas szakmai színvonalat. A magatartástudományt az igazgató így határozta meg: „az emberi magatartás törvényszerűségeit és fejlesztésének lehetőségeit vizsgálja rendszerszemléletű, interdiszciplináris megközelítésben, tehát az ember és környezete közötti kölcsönhatások folyamatában... A magatartástudomány tárgya az emberi személyiség valamennyi tevékenységének..., a magatartási minták kialakulásának, egészséges fejlődésének és zavarainak megismerése az egyén szintjén, a társas kapcsolatokban, kulturális, szociális, gazdasági, ökológiai kölcsönhatásaiban.”

Amerikai mintára hat csoport jött létre, amely hat tárgy oktatását vállalta: orvosi szociológia, orvosi kommunikáció, orvosi antropológia, orvosi pszichológia (egészséglélektan), magatartásorvoslás és bioetika. Az Intézet egyik legnagyobb újtása tehát az interdiszciplinaritás volt: a munkatársak között a szakorvosok mellett pszichológusok, jogászok, szociológusok, filozófusok és kulturális antropológusok is helyet kaptak. „Kopp Mária különleges intézetet hívott életre.” – írta Dr. Buda Béla a visszaemlékezésében az Intézet 10 éves évfordulóján. „A nyugati világban is modernnek számító magatartástudományi koncepció jegyében számos tantárgyat és diszciplínát egyesí-

tett rendszerré, s lényegében a legnagyobb változást, fejlesztést hozta létre a huszadik század második felében az orvosi egyetem életében. Példáját fokozatosan követte a másik három magyarországi egyetem. Ma már mindenütt oktatnak magatartástudományt és hasonló tantárgyi szerkezetben. Mindez elsősorban Kopp Mária érdeme. Lelkesedése, optimizmusa, türelme mindig határtalan és töretlen volt. Igényelt, kért, követelt a munkatársaitól teljesítményt, és mindig jó példával járt elől. A feladatok aránytalanul nagy részét ő maga végezte el. Ugyanakkor mindenkinek gondját viselte, támogatta munkájában és karrierjében. Ma az Intézetről elmondható, hogy munkatársai kitűnő gárdát alkotnak.”

A klinikai és kutatási háttérrel biztosító Pszichoszomatikus Ambulancia és a Pszichofiziológiai Laboratórium az Intézet megalakulása előtt a Kálvária téren a Pszichiátriai Klinika részlege volt. 1994-től Pszichoszomatikus Szakrendelő néven működött tovább a korábbi főprofil (a pánikbetegség és szorongásos kórképek) egyéb pszichés háttérű szomatikus betegségek (depresszió, evészavarok, viselkedészavarok, különféle fóbiák, fájdalomszindróma, gyászreakció, krónikus testi betegségek, pl. asztma, allergia, stb.) pszichoterápiás kezelésének kibővítésével.

A számtalan konferencia, rendezvény önálló szervezését nehéz lenne mind felsorolni. Talán néhány „elsőt” kiemelve a „hőskorból”: 1998-ban Dr. Harmathy Éva szervezésében az Asconában tartott ünnepélyes díjkiosztón a Budapest-Bálint-díj nyertesei átvehették oklevelüket az orvostanhallgatók számára kiírt nemzetközi Bálint-pályázaton. Szintén 1998-ban került sor az Intézet első PhD védésére. Pikó Bettina: “Fiatalok pszichoszociális egészségének és rizikómagá-

tartásának vizsgálata a fizikai aktivitási magatartás és a társas támogatás tükrében” címmel védte meg PhD dolgozatát. 2000 májusában az Intézet elsőként rendezte meg a Magatartástudományi Napokat Oktatás, kutatás, magatartásorvoslás címmel, a Selye János Magyar Magatartástudományi Társasággal karöltve. A rendezvényen a négy orvosi egyetem magatartástudományi, orvosi pszichológiai oktatói személyesen is megismerkedhettek egymással, valamint a vidéki egyetemeken kialakult sajátos struktúrával, sajátosságokkal. 2001-ben jelent meg az Intézet kutatóinak eredményeiből összeállított Magatartástudományok című, közel 800 oldalas kötet a Medicina Kiadó gondozásában. Szintén 2001-ben elnyertük az OTKA „Tudományos Iskola” pályázatát a 2002–2004 közötti periódusra, amely a Hungarostudy vizsgálat és az ebből később készült monográfiák¹ alapját képezte. A vizsgálatban összegyűlt adatok értékelésében, az eredmények kutatói feldolgozásában az Intézet csaknem minden munkatársa részt vett. Ezzel az Intézet tudományos iskolává is vált.

¹ Kopp M, Kovács M (szerk.): A magyar népesség életminősége az ezredfordulón. Budapest: Semmelweis Kiadó; 2006.

Kopp M (szerk.): Magyar Lelkiállapot. Budapest: Semmelweis Kiadó; 2008. Susánszky Éva, Szántó Zsuzsa (szerk.)

Magyar lelkiállapot. Budapest: Semmelweis kiadó; 2013.

Néhány kiadványunk a „hőskorból”²

² Kovács József: A modern orvosi etika alapjai. Budapest: Medicina Könyvkiadó; 1999.
 Buda Béla: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Budapest: Animula Egyesület; 1994.
 Szántó Zsuzsa, Susánszky Éva (szerk.): Orvosi szociológia. Budapest: Semmelweis Kiadó; 2002.
 Németh Erzsébet (szerk.): Orvosi kommunikáció - szöveggyűjtemény. Semmelweis Orvostudományi Egyetem Képzéskutató, Oktatástechnológiai és Dokumentációs Központ, Budapest, 1997.
 Buda Béla, Kopp Mária (szerk.): Magatartástudományok. Budapest: Medicina Könyvkiadó; 2001.
 Kopp Mária: Orvosi pszichológia. Semmelweis Orvostudományi Egyetem Képzéskutató, Oktatástechnológiai és Dokumentációs Központ, Budapest, 1994.

*Dr. Kovács József, intézetigazgató
(2016-tól)*

Személyes gondolatok a Magatartástudományi Intézetről

(Dr. Kovács József)

Az Intézet megalakulása

Az Intézet 1993-ban, ÁOK Kari tanácsi határozattal alakult meg. Kopp Mária lett az Intézet első igazgatója, s ő irányította az Intézetet 15 éven keresztül, 1993–2008 között. Noha az Intézet vezetését 2008-ban átadta az Intézet második igazgatójának, Túry Ferenc professzornak, tragikusan korai haláláig, 2012-ig meghatározó szerepe volt az Intézet működésében és fejlesztésében.

Az Intézet egyik küldetése kezdetektől fogva Bálint Mihály „orvosságyszer” koncepciójának gyakorlati megvalósítása volt.

A WHO egészségdefiníciójának megfelelően az Intézet az egészség mindhárom dimenziójával (szomatikus, pszichológiai és szociális) foglalkozik. Sőt, ma egy negyedik dimenziót, a spirituális dimenziót is hangsúlyozni szoktak. Ezt nem transzcendens értelemben használják, hanem mint olyan vezéreszmét, mely értelmet ad egy ember életének, s mely a pszichés egészség fontos komponense és feltétele.

Az Intézet department rendszerben működik az egyes részlegek relatív önállóságával, melyek mindegyikére jellemző az interdiszciplinaritás. Ez jelent egyfelől tudományágak közötti interdiszciplinari-

tást, hiszen az Intézetben a tudomány mindhárom klasszikus nagy ága (a természettudomány, a társadalomtudomány és a bölcsészettudomány) képviselve van. Végzettségre nézve orvosok, pszichológusok, szociológusok, jogászok, antropológusok, filozófusok is dolgoznak az Intézetben. Ez a sokféleség egyszerre előny és hátrány. Előny, mert tudományosan megtermékenyítő. Hátrány, mert a tudományos teljesítmények nehezen összemérhetők az egyes tudományágak eltérő sajátosságai miatt. Ez szakadatlan vita forrása, s nemcsak az Intézetben probléma, de az egyetemen is, mely nehezen tud megbirkózni az orvositól eltérő tudományági specifikumokkal.

Egy klasszikus orvosi intézetben evidens, hogy a legtöbb diplomás orvos, sőt, az is, hogy a többség hasonló szakvizsgával rendelkezik. Ezzel szemben nálunk nem evidens a hasonló végzettség, sőt, még az sem, hogy azonos tudományágon belül dolgozik két munkatárs.

Ez nehézség ugyan, de arra kényszerít mindenkit, hogy világosan kommunikáljon, s az eredményeit érthetően tegye közzé. Talán ennek is köszönhető, hogy az Intézet népszerű a sajtóban. Nagyon sokat szereplünk a legkülönbözőbb témákban, s sokféle médiában.

Az interdiszciplinaritása tárgyaink közötti interdiszciplinaritást is jelenti. Ez némiképp természetes. Például a pszichiátria, a pszichológia, s a pszichoterápia közötti határt laikusok általában nem nagyon ismerik, s rendszeresen összekeverik. Végül az interdiszciplinaritás tárgyakon belüli interdiszciplinaritás is egyben. A Bioetika csoportban például együtt dolgozik orvos, filozófus, jogász, antropológus, s régebben teológus is a tagjaink közé tartozott. S ez nemcsak a Bioetika csoportra, hanem az Intézet egészére is jellemző.

Az Intézet felépítése

Az Intézet a szervezetiileg is korszerű, főleg az amerikai egyetemeken megszokott „department” rendszerben működik. Az általunk oktatott és kutatott hat diszciplína közül (bioetika, orvosi kommunikáció, orvosi pszichológia, orvosi szociológia, orvosi antropológia, pszichoterápia) öt relatív önállósággal, külön-külön oktató- és kutatócsoporttal rendelkezik. Külön orvosi antropológia részleg az Intézetben jelenleg nincsen, de ilyen jellegű oktatás és kutatás is folyik. A Pszichoszomatikus Szakrendelő klinikai tevékenysége és az orvosi antropológia oktatás és kutatás személyi állománya azonban szervezetiileg nem különül el, hiszen az Intézet egyéb részlegeiben dolgozó klinikus munkatársak rendelnek a Szakrendelőben, illetve folytatnak orvosi antropológia oktatást és kutatást is.

A pszichoszomatikus Szakrendelő kapcsolódása az intézmény tevékenységébe különösen jelentős. A Szakrendelő részeként működik a diáktanácsadó, az egészségfejlesztési programok és a pszichiátriai-pszichoterápiás szakrendelés. Utóbbi kiemelten foglalkozik a szexuális zavarok, az alvászavarok és az evészavarok kezelésével, noha más zavarokban szenvedő betegek kezelését is végzi. A Szakrendelő egyrészt biztosítja az elméleti oktatás és a klinikai munka kellő integráltságát mind az oktatók, mind a hallgatók számára, másrészt a Szakrendelő szakmai profilja lehetővé teszi olyan betegek integrált szemléletű ellátását, akik a hazai körülmények között ehhez a kezeléshez máshol nem vagy csak sokkal nehezebben jutnának hozzá. Ingyenes pszichoterápia például jelenleg az országban Intézetünk Szakrendelőjén kívül csak nagyon kevés helyen elérhető.

Néhány szubjektív megjegyzés

Ismeretes a BBC jelmondata. „Mi nem csak beszámolunk a hírekről, hanem megéljük azokat!” Ez akár a mi mottónk is lehetne. Hiszen mi nemcsak oktatjuk és kutatjuk a magatartástudományokat, hanem meg is éljük azokat a mindennapi munkánkban.

Hadd magyarázzam meg, hogy ez mit jelent!

Képzeljük el, hogy elmegyünk egy Fogpótlástani Klinikára, s azt látnánk, hogy már a portásnak hiányzik elől két-három foga, az adjunktusnak a fél fogsora hiányozna, a professzor pedig egyenesen fogatlan lenne. Úgy gondolnánk, hogy elméletben ugyan biztosan sokat tudnak a fogpótlásról, de a gyakorlatban azt mégsem tartják fontosnak. S ebben az esetben nem lenne hitele az Intézetnek.

Hasonlóképpen képzeljük el, milyen lenne egy Magatartástudományi Intézet, amelyről az egész egyetem tudná, hogy a bioetikusok etikátlanul viselkednek és korruptak, a kommunikációs szakemberek rosszul beszélnek és unalmas előadásokat tartanak, a kulturális antropológusok pedig irritáltak az eltérő kultúrájú külföldi diákoktól. A pszichiáterek, pszichológusok pedig egytől egyik személyiség-zavarban szenvedők lennének.

Egy ilyen Magatartástudományi Intézet is roppant hiteltelen lenne. S ebben az értelemben mondom, hogy mi meg is éljük, amit tanítunk. Remélem, hogy a bioetikusok viselkedése korrekt és kollegiális, a pszichiáterek érzékenyek, s a kommunikációs szakemberek kitűnően kommunikálnak. Egyáltalán, jellemző az Intézetre az ún. jutalmazó kommunikációs stílus, a verbális simogatás, aminek a hiánya oly sok problémát okoz a családok működésében és a családi patológiák kiala-

kításában. Én magam is sokszor tapasztaltam meg ennek a stílusnak az előnyeit. Van egy jól ismert pszichiáter, akihez ha megyek, mindig azt érzem, milyen fontos neki, amit mondok. Persze tudom, hogy ez részben a szaktudásának a része, a gyakorlatban is tudja, amit elméletben tanít, de mégis nagyon jól esik. S ez jellemző az Intézetre is. Néha úgy érzem magam, mint egy oktató videó egyik szereplője, ahol bemutatják, hogy ideális esetben a kollégák hogyan kommunikálnak egymással. Tudom, hogy ez is részben szaktudás, rutin, de minden kolléga a bőrén érzi, hogy mindez mennyire fontos, mert milyen jó munkahelyi légkört biztosít. Ilyen értelemben mondhatjuk, hogy a mi Intézetünk is éli azt, amit tanít.

Intézetünkben 2015-ben – Túry Ferenc professzor, akkori intézetigazgató vezetésével és az Intézet teljes oktatói-kutatói gárdájának a részvételével – intézeti SWOT analízist végeztünk. Felmértük erősségeinket, gyengeségeinket, lehetőségeinket és a fejlődésünket esetleg fenyegető tényezőket. Az alábbiakban ennek a SWOT analízisnek az eredményeiből idézek, mert ez jó képet ad az Intézetben dolgozó kollégák véleményéről a saját helyzetükkel kapcsolatban.

Erősségeink közé tartozik a jó intézeti közösség, és az is, hogy egy-egy szakma és terület országosan vezető szakemberei dolgoznak az Intézetben, akik sokszor nemzetközileg is elismert kutatók. Jellemző ránk továbbá a humánus, demokratikus kommunikációs és vezetői stílus, s ebből adódóan a szorongásmentes munkahelyi környezet, melyre egymás emberi és szakmai elfogadása a jellemző. Voltaképpen nem lehet csodálkozni azon, hogy egy olyan intézetben, melyben a helyes kommunikációt oktatják, elterjedt a jutalmazó kommunikációs stílus.

Azon se lehet csodálkozni, hogy ahol a munkahelyi stressz csökkentésének lehetőségeit kutatják, ott alacsony a munkahelyi stressz szintje. Természetesnek tűnik talán, hogy ahol pszichoterápiát oktatnak, ott nem szorongáskeltő a munkahelyi légkör. S talán érthető, hogy ahol etikát oktatnak, ott egymás szakmai és emberi elfogadása, s az egymás iránti tolerancia a jellemző. Mindez érthető, de szeretném hangsúlyozni ennek a munkahelyi közérzetre gyakorolt pozitív hatását. Ránk tehát nem érvényes az a mondás, hogy aki tudja, csinálja, aki nem tudja, tanítja. Nálunk nemcsak tanítjuk, hanem gyakoroljuk is mindezt, s ennek eredménye a jó munkahelyi légkör.

Erősségeink közé tartozik végül az is, hogy egyre több szállal kötődünk az egyetemhez. Noha a magatartástudományi tárgyak tradicionálisan kissé mindig az orvoslás perifériáján helyezkedtek el, ez a helyzet napjainkban egyre jobban megszűnőben van. Egyetemi kollégáink, a társszakmák képviselői egyre jobban elfogadják és értékelik a munkánkat, amelyet jelez az egyre kiterjedtebb együttműködés más egyetemi tanszékekkel és kutatócsoportokkal.

Gyengeségeink közé tartozik az interdiszciplinaritás miatti hajlam a szétforgácsolódásra és az időhiányra. Országos probléma az alacsony fizetés, ami miatt a fiatalokat egyre nehezebben tudjuk megtartani. Csak az utóbbi években több tehetséges fiatal ment el külföldre dolgozni tőlünk is. Ez gyengeség ugyan, de ugyanakkor erősség is, hiszen jelzi, hogy a nálunk dolgozni kezdő fiatalok valóban versenyképes tudással rendelkeznek, s könnyen „elkelnek” a nemzetközi piacon.

Gyengeség az infrastrukturális feltételek hiányossága is, továbbá az egyre növekvő oktatási terhelés miatti csökkenő idő a kutatásra és a betegellátásra.

Lehetőségeinket az Intézetben együtt dolgozó kiváló szakembergárda szélesre tágítja. Egymás szakértelmét kihasználva komoly szakmai fejlődésre nyílik mindenkinek lehetősége. Az Intézet gazdag külföldi kapcsolattrendszere is egy kiaknázható fejlődési lehetőség. Már eddig is sokat köszönhattünk külföldi partnereinknek, de közös pályázatok révén a jövőben még jobban szeretnénk kiaknázni az ebben rejlő lehetőségeket.

Fenyegetések minden intézet és szervezet külső és belső környezetében léteznek, amelyek azonosítása lehetővé teszi az Intézet részére azt, hogy azokkal még realizálódásuk előtt számoljon, s proaktívan felkészüljön. Ezen fenyegetések közé tartozik a tágabb értelemben vett felsőoktatási környezet alulfinanszírozottsága, s az egyre inkább fogyasztói alapon működő felsőoktatás kihívása. Az egyre nagyobb számú hallgató, főképp az idegen nyelvű oktatás amúgy öröndetes fejlődése, s az oktatási terhelés növekedése minőségvesztéssel, az oktatók részéről pedig kiégéssel fenyeget. Ezt elkerülendő fontos az oktatás minőségi paramétereire is fokozottan figyelni, az oktatók kiégését, illetve az oktatói munka rutinizálódását elkerülni.

Intézetünk oktatási tevékenysége végigkíséri az egész kurrikulumot, így nagy a felelősségünk az egységes magatartástudományi szemlélet átadásában, s eme szemléletnek a többi orvosi diszciplínához való integrálásában. Különösen jelentős az intézeti Pszichoszomatikus Szakrendelő működése és további fejlődése.

A Szakrendelő – egyebek mellett – a felnőttek alvászavarai, evészavarai és szexuális zavarai komplex terápiájával foglalkozik. A Szakrendelőben végzett terápiák integratív személetűek, vagyis mind a biológiai terápia (gyógyszeres kezelés) mind a pszichoterápia eszközeit felhasználják. Jellemző Intézetünkben az evészavarok családterá-

piás szemléletű kezelése, s meghatározó a kognitív és viselkedésterápiás szemlélet, mely a Szakrendelő működésének uralkodó modellje. Szakrendelőnk alapvetően a rövid terápiák (lehetőleg kevesebb, mint 20 pszichoterápiás óra/beteg) végzésére törekszik. Az Intézet különleges profilja a családterápiák végzése. Több munkatárs szerezte meg az ilyen irányú alapkiképzést, így eme pszichoterápiás irányzatnak (a már meglevő kognitív és viselkedésterápiás irányzaton túl) nagyobb mértékű alkalmazása is egyre kiterjedtebbé válik.

A jövőben a hangsúly a költséghatékony csoportterápiák számának a növelésén kell legyen, akár az egyéni terápiák rovására is. Ez nemcsak a szigorú értelemben vett csoportterápia, hanem a preventív jellegű pszichoedukációs programok szerepének a növelését is jelenti.

Intézetünk hagyományosan igen szoros kapcsolatokat tart fenn külföldi magatartástudományi centrumokkal, illetve az egyes magatartástudományi tárgyak esetlegesen különálló nemzetközi intézményeivel.

Szerencsére nemzetközi kapcsolataink kiterjedtsége lehetővé teszi, hogy a legkülönbözőbb nemzetközi együttműködésekben vegyünk részt, s formális és informális csatornákon is a nemzetközi kutatás centrumában érezhessük magunkat.

Több régebbi munkatársunk jelenleg tartósan külföldön dolgozik. Ez részben veszteség, részben azonban az itt folyó kutatómunka magas színvonalát bizonyítja, hiszen munkatársaink a nemzetközi tudomány piacán is „kelendők”. Másfelől ez komoly lehetőség is számunkra, hiszen a hajdani munkatársainkkal való kapcsolatfenntartás a sokféle további együttműködés lehetőségét nyitja meg.

Intézetünk két alkalommal is elnyerte a Tudományos Iskolák Támogatására szolgáló OTKA pályázatokat (2002–2004 között, majd 2005–

2007 között), ezért, ha szabad így fogalmaznom, „papírunk is van róla”, hogy igazi tudományos iskolává nőttük ki magunkat. Azt remélem, hogy az Intézet következő 25 éve ugyanolyan sikeres lesz, mint az eddigi 25 év volt, s a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézete továbbra is a hazai és nemzetközi magatartástudományi kutatások egyik zászlóshajója lehet.

A Magatartástudományi Intézet korábbi vezetői (1993–2016)

*Kopp Mária intézetigazgató
(1993–2007)*

In memoriam Dr. Kopp Mária

(Raduch Csilla)

„Mind elmegyünk... és lépdelünk a csillagok mögött a mennyi abroncsain.”

/Weöres Sándor: Bolero/

„Energiagazdagság”, „pályakezdő ifjúhoz illő lendület”, „hallatlan érzék a lelkesítéshez”, „népszerű és szuggesztív”, „szeretetreméltó ember”, „példakép és iskolateremtő egyéniség”, „mindannyiunk szószólója”, „a közösségnek fontos tüneménye” – így írnak Máriáról. Szeretettel emlékezünk meg róla ma is.

Mária karizmatikus ereje és kisugárzása – elmondása szerint – első mestereitől, a szüleitől és nagybátyjától származik, akik hihetetlen széles látókörű, nagyon sokoldalú, művelt emberek voltak. Lelkes és szenvedélyes kutatóattitűdjéhez pedig Juhász Pál professzorról vette a mintát, akit kutatópályáján mesterének tekintett, és akivel fáradhatatlanul végeztek a közös felméréseket, amelyekben a lelki tényezők egészségi állapotra gyakorolt hatását is kutatták.

Olthatatlanul szomjazta a tudást, a megértést. Sokszor említette, hogy „a sejt szintjén” is meg akarja érteni a folyamatokat, jelenségeket. Férje és kutatótársa, Skrabski Árpád minden elképzeléséhez és tervéhez értékes társas támogatást nyújtott, és ötletgazdagságát, képzelőerejét a közös gondolkodás és közös kutatások szolgálatába állította. Orvosegyetemi képzése alatt Mária, elmondása szerint, úgy érezte

magát, „mint hal a vízben”, a pszichológia viszont kezdetektől fogva érdekelte, és szüntelenül kutatta, hogy a lelki jelenségek miként befolyásolják az egészségi állapotot. Pszichológiai tanulmányai során csodálatosnak tartotta, hogy komoly élettani alapokkal tanulhatta meg a pszichés jelenségek lényegét.

Az epidemiológia iránt is elköteleződött, amikor bekapcsolódott Juhász Pál epidemiológiai vizsgálataiba. Évtizedek múlva is újabb és újabb kutatások keretében próbálta tetten érni, hogy a legnagyobb népegészségügyi jelentőségű megbetegedések kialakulásában és lefolyásában milyen tényezők játszanak szerepet, és hogyan lehet megelőzni, befolyásolni ezeket. Az 1980-as években elkezdett kutatások világszínvonalú országos reprezentatív felmérés-sorozattá váltak (Hungarostudy), amelyekben nem csak a pszichológiai az egészség- és életmóddal kapcsolatos, valamint a szociális tényezők szerepelnek jól validált nemzetközi kérdőívekkel, hanem olyanok is, mint a társadalmi tőke, tehát az emberek közötti bizalom és a kölcsönösség jellemzői.

Hitt abban, hogy értelme és célja van életének. Egyik kutatásában az élet értelmébe vetett hit is górcső alá került és komoly lelki és testi egészségi védőfaktornak bizonyult, akár csak a vallásosság. A felmérésekben tehát nem csak a rizikófaktorokra összpontosított, hanem a védőfaktorokat is kutatta; számtalanszor említette a társas támogatás és a jó kapcsolatok védőszerepét is. Családi, baráti és munkatársi kapcsolataiban is arra figyelt, ami összeköti őket és arra a közös alapra összpontosított, amely elősegíti az együttműködést.

Közvetlenségének, szerénységének, hitelességének, az emberek iránti szüntelen érdeklődésének és ráhangolódási képességének köszönhe-

tően újságírók, műsorvezetők is sűrűn keresték vele a kapcsolatot és a média pótolhatatlan szereplője lett.

Apadhatatlan energiájának forrásaként az isteni erőket említette: azt a végtelen személyességet, szeretetet, amelyben mindannyian élünk, az emberiség és világ egységét. Azt vallotta, hogy minden cselekedetünkkel hatunk másokra, alakítjuk a világot és beletestesülünk a világ egységébe.

Mária komoly teljesítménye, hogy egy olyan interdiszciplináris intézetet hozott létre a Semmelweis Egyetemen, amelyben különböző tudományterületen kutató kollegák szívesen, örömmel, eredményesen dolgoznak együtt nehéz körülmények között is. Nagy büszkeséggel töltötte el, hogy az Intézetben magas színvonalú tudományos iskola alakult ki, kitűnő fiatalokkal és állandó utánpótlással.

Mária itt van velünk mindabban, amit létrehozott.

Hiányzik-e? Ha egyéniségem legjavát és a legjobbat nyújtom magamból, akkor nem, mert olyankor azt élem át, hogy hangyányit előre léptem, a nyomdokaiban járok.

Kedvenc Weöres versét idézve: „mind eltávoznak egyszer”. Addig is Mária belső tartása, egyénisége, életpályája mutat példát arra, hogy a kezdetekben mostohább körülmények mellett hogyan lehet lelkesedéssel és elkötelezetten alkotni, kutatni, gyógyítani, oktatni, és a lehető legjobbat adni magunkból másoknak.

*Túry Ferenc intézetigazgató
(2007–2016)*

Kilenc év szubjektív tükörben

(Dr. Túry Ferenc)

Az Intézet megalapításakor a fő stratégiai cél az Intézet helyének megerősítése volt az orvosi egyetem (sok tekintetben nagy tehetetlenséggel működő) szerkezetében. Kopp Mária, az Intézet alapító igazgatója ezt szívós és színvonalas munkával el is érte. Karizmatikus személyisége sok tehetséges fiataalt vonzott, az Intézethez tartozás igazi értékévé vált. A szakmai kapcsolatok során kapott visszajelzések az Intézet helyét erősnek tartották mind hazai, mind nemzetközi tekintetben.

Amikor Mária leköszönt az igazgatói megbízatásból, a feladat nagy volt. Őt utolérni lehetetlennek tűnt, utánozni pedig felesleges erőlködés lett volna. Ahogyan a történelemben az lenni szokott, újabb fejlődési szakasz körvonalazódott. Ennek a lényege a megalakuláskor törvényszerűnek mondható extenzív fejlesztés után az intenzív fejlesztés volt. Az egyetem is hasonló irányban alakult: a minőség tisztelete és értékelése előtérbe került. A különböző munkakörök, tantárgyak, kutatások és minden felsőoktatási teendő körülírta és szabályozottabb lett, s én is erre törekedtem az Intézet életének második igazgatói ciklusában.

A személyi állomány stabilizálódott, a fluktuáció nem volt nagy – bár több fiatal diplomás külföldön folytatta munkáját. Amikor 2001-ben az Intézetbe kerültem, igen sok tehetséges fiatal dolgozott az oktatók között. Mára ők érett, szép karriert elért, s mondhatni: javakorabeli szak-

emberekké váltak, akik szűkebb szakterületük vezető hazai képviselői, s a nemzetközi szintén is elismerést szereztek. Akik annak idején még ifjonti tanársegédek voltak, mára már docensek lettek. Korábban két fontosabb munkahelyem volt: a Debreceni Egyetemen töltött 15 év után Miskolcon, a Megyei Kórházban dolgoztam egy pszichiátriai osztály élén. Olyan magas minőségű szürkeállománnyal viszont, mint amilyen az Intézetben van, korábban nem találkoztam. Kitűnő emberek a munkatársak, rengeteget lehet tanulni tőlük. Emellett a közösség erős, összetartó, és demokratikusan működünk.

A kilenc év alatt számomra a legnagyobb eredményt az jelentette (egyáltalán nem saját érdem, hanem a közösségé), hogy az Intézet helyzete megerősödött az egyetem mátrixában. A különböző tanszékek és intézetek részéről, de a hallgatóság részéről is kisebb lett a „furcsa” tantárgyainkkal szembeni ellenállás, sokkal inkább számítanak szakembereink véleményére és tudására. Eleinte nagyobb, majd egyre csökkenő ellenállás volt a „puhának” ítélt humán tudományokkal szemben az egyetemen. Mára felnőtt egy olyan vezetői réteg, akik már tanulták tárgyainkat, s elismerik azok fontosságát.

A három nyelven folyó oktatás igen sokszínű – számos érdekes tárgyunk van a kötelezőkön kívül is. Kötelezővé vált a pszichoterápia alapjainak oktatása. Ez a tárgyunk a hazai egészségügyben a pszichoterápiás szemléletet képviseli, gyakorlati és gazdaságossági értéke kiemelkedő. A kötelezően vagy szabadon választható tárgyak között pedig olyan területekkel ismerkedhetnek meg a hallgatók, amelyek az orvostudomány frontvonalába kerültek az utóbbi egy-két évtizedben. E tárgyak száma évente 15–18. A hallgatói értékelések a minőségbiztosítás fontos mutatói: ezek alapján a tárgyaink az egye-

temi középmezőnybe tartoznak, néhány tárgyunk kiválóan szerepel az értékelésekben.

Az oktatásfejlesztés intenzív: minden alaptárgyunkból friss vagy készülőben lévő tankönyvekkel rendelkezünk. Ezek megújítása öt-évente esedékes. Meg kell említeni a Doktori Iskola népszerűségét és a doktori értekezések magas számát és jó színvonalát (évente 6–9 sikeres PhD-értekezés születik), valamint a TDK-munka színes és értékes voltát.

Az oktatásban több oktatónkra számítanak a hazai társintézetek is, igen kiterjedt kapcsolatokkal rendelkezünk. Ez az Intézet oktatási impaktjának erejét jelzi. Továbbképző kurzusok szervezése és tréningek végzése is az oktatás több szinten folyó sajátosságát erősíti.

A kutatómunka a változatos tárgyainknak megfelelően többirányú. A hazai mentálhigiénés állapot felmérését célzó, több lépcsőben szervezett Hungarostudy vizsgálatokat Kopp Mária indította el, ennek nyomán a különböző munkacsoportok saját érdeklődésüknek megfelelően nagy adatbázison folytathatják kutatásaikat. Mindezeken túl több speciális terület is erős kutatási profilként jelent meg, például az alváskutatás. A publikációs termés kiemelkedő, ezzel kapcsolatos az is, hogy több kollégánk nemzetközi lapok szerkesztőbizottsági tagja. Megvalósult az, hogy ma már elsősorban a nemzetközi megjelenés értékmérő volta került előtérbe. Ezt nemzetközi tanulmányutak is segítik – persze előfordult, hogy ennek az lett a következménye, hogy egy-egy fiatal kutatót a külföldi munka elvonzott.

A kutatómunka elismertségét fémjelzi, hogy több munkatársunk nemzetközi társaságokban vezető szerepet tölt be, számos jelentős kongresszust szervezünk folyamatosan. Fontos számunkra a szakma-

politikai tevékenység is, hiszen tevékenységünk a hazai mentálhigiéniai helyzet segítését szolgálja.

A klinikai munka az Intézet megalapítása óta szorosan hozzátartozik az oktató- és kutatómunkához. Nehéz is volna tárgyainkat közvetlen gyógyító gyakorlat híján oktatni. A Szakrendelők a hazai ambuláns pszichoterápiás ellátás kiemelkedő intézményévé vált, integrálva a diáktanácsadó szolgálatot. A Szakrendelő profilja az Intézet történelme folytán némileg megváltozott. Korábban a pánikzavar és a depresszió volt előtérben, jelenleg az alvászavarok és az evészavarok, valamint a szexuális zavarok kezelésében mélyedtünk el. Két külföldi PhD-hallgató is dolgozott Intézetünkben egy EU-projekt keretében hat évig az evészavarok témájában.

Összefoglalásképpen közös, „összcsaládi” büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy Intézetünk hazai tekintetben a szakterület központi intézménye. Nemzetközi elismertsége tovább erősödött. Szakembergárdája, oktatási és kutatómunkája igen jó színvonalú. A gyógyító munkában országos hatósugarú munkát fejt ki. Átlátható döntési mechanizmus van (az intézeti tanács jól működik). Kiszámítható előmenetelek, erős vezetői másodgeneráció jellemzi a jelenlegi helyzetet.

Számomra külön öröm volt az igazgatói teendők átadásának teljesen zökkenőmentes folyamata. Kovács József professzor (Jóska) személyében olyan korrekt vezető kezében van most a karmesteri pálca, akit annak idején az én megválasztásomkor is szívesen láttam volna az igazgatói székben.

A Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének küldetésnyilatkozata és profilja

Küldetésnyilatkozat

A Magatartástudományi Intézet alapvető feladata a magatartástudományi oktatás, kutatás és gyógyítás intézményi képviselője a Semmelweis Egyetemen. Az Intézet feladatának tekinti a szakterület legújabb kutatási eredményeinek gyakorlati alkalmazását.

Kiemelt feladatunk a biopszichoszociális szemlélettel kapcsolatos tantárgyak kialakítása és oktatása a graduális és posztgraduális képzésben, valamint a hivatásszemélyiség fejlesztése. Közösségi alapú programjainkon keresztül és az egészségpolitikai döntések szakmai hátterének megteremtésével közreműködünk a népegészségügyi folyamatok alakításában.

Az orvoslást egyaránt tekintjük természettudománynak és társadalomtudománynak. Képviseljük mind a bizonyítékokon alapuló orvoslás, mind az értékeken alapuló orvoslás kívánalmait. Célunk olyan szemlélet közvetítése, mely lehetővé teszi a betegek, orvosok, egészségügyi dolgozók jogainak megismerését és tiszteletben tartá-

sát. A gyógyítás során az egészségpszichológiai és pszichoszomatikus szemléletet érvényesítjük.

Küldetésünk a biopszichoszociális és a spirituális dimenziót is magába foglaló szemlélet képviselése az egészségügyi közéletben, az egészségtudatosság erősödésének és az életminőség javulásának elősegítése hazánkban.

Legnagyobb erőforrásunk multidiszciplináris közösségünk, melyben több szakma képviselői képesek integrálni a különböző szakterületeken felhalmozott tudást céljaink megvalósítása érdekében.

Az Intézet profilja: oktatás, kutatás, gyógyítás

1. Oktatás

Az Intézet által oktatott öt egymásra épülő tárgy az orvosi szociológia, orvosi kommunikáció (alapképzés), orvosi pszichológia, bioetika és a pszichoterápia az orvosi gyakorlatban (klinikum).

Az Általános Orvostudományi Kar mellett a Fogorvos- és a Gyógyszerésztudományi Karon is, mindhárom nyelven folytatunk oktatási tevékenységet, valamint részt veszünk az Egészségügyi Közszolgálati Kar képzéseiben is. A választható kurzusok száma 25. Évente 4200–4500 hallgató vesz részt a képzéseinken.

2. Kutatás

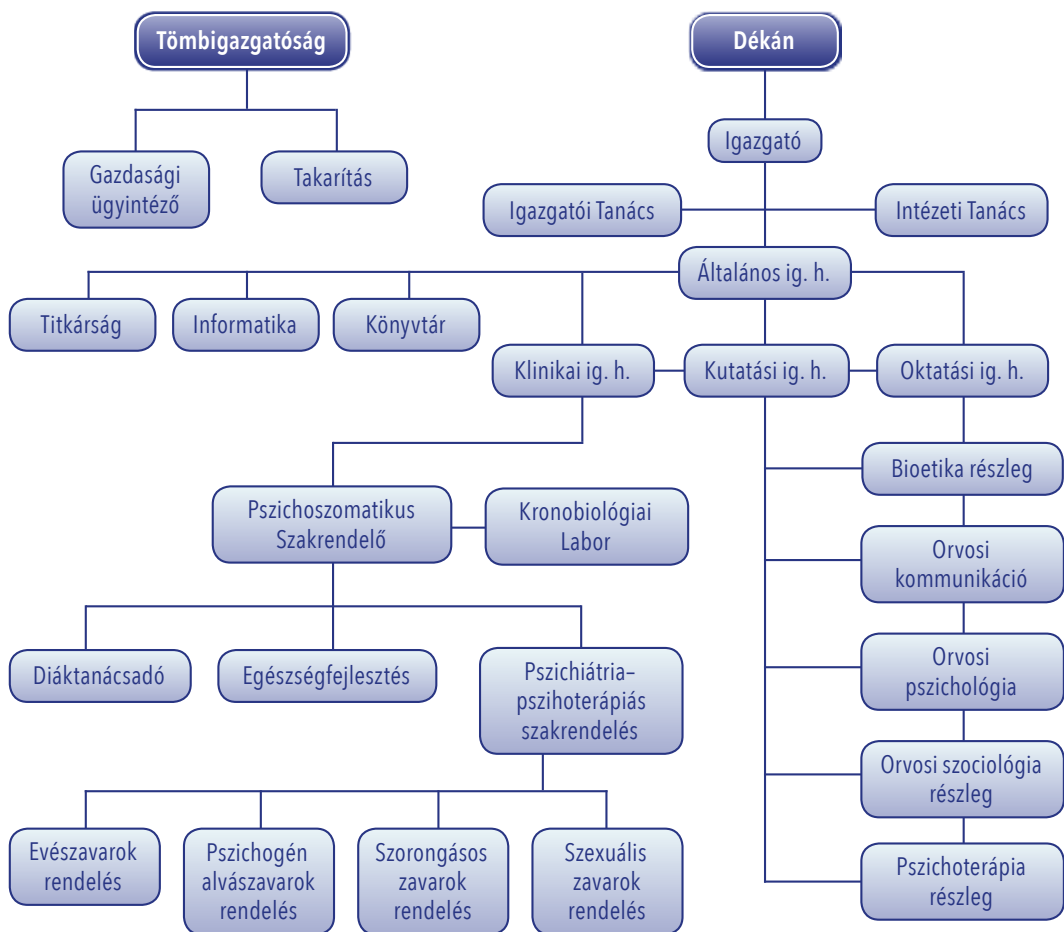
Az Intézet mind a mentális egészségtudományok, mind a bioetika, mind az alváskutatás területén jelentős tudományos műhelyeket hozott létre számos hazai és nemzetközi pályázati támogatással. Két egymást követő Nemzeti Kutatás Fejlesztési pályázati konzorcium vezetője, valamint két OTKA Tudományos Iskola pályázat nyertese. Két Európai Unió mentális népegészségügyi pályázat magyar koordinátora az Intézet. Ezek közül az „Európai szövetség a depresszió ellen” országos szintű depresszió és öngyilkosság megelőzési többlépcsős akcióprogram.

3. Gyógyítás

A Szakrendelő profilja:

1. Evés- és testképzavarok: anorexia, bulimia, falászavar stb. Olyan evés- és testképzavaros betegek kezelését tudjuk vállalni, akik nem szorulnak kórházi kezelésre, vagyis testsúlyuk nem csökken egy kritikus érték alá, és nem áll fenn esetükben az önsértő magatartás kockázata.
2. Szexuális zavarok.
3. Egyes speciális alvászavarok: alvajárás és furcsa éjszakai viselkedések, rémálom zavarok, valamint olyan álmatlanság (inszomnia) és a napszaki ritmus zavarai, amelyek nem valamilyen más betegség tüneteként jelennek meg.
4. Szorongásos zavarok.

A Magatartástudományi intézet organogramja

Bioetika csoport

(Dr. Kovács József)

Az elmúlt 25 év nemzetközileg a bioetika fontos szakasza volt. Ezzel párhuzamosan zajlott a magyarországi fejlődés is, s ebben Intézetünk Bioetika csoportja fontos szerepet játszott. Intézetünkben van a legnagyobb létszámú hazai bioetikai kutató és oktatógárda. A Bioetika csoport komoly szerepet játszott a hazai bioetika oktatás kurrikuluma-nak a kidolgozásában. 1997-ben jelent meg az ezzel a kurrikulummal megegyező hazai orvosi etika – bioetika tankönyv, Dr. Kovács József munkája. Azóta a könyv újabb kiadása is napvilágot látott (Dr. Kovács József: A modern orvosi etika alapjai. Bevezetés a bioetikába. 2. átdolgozott kiadás. Budapest, 1999, 2006. Medicina könyvkiadó. 641 o.), s kötelező tankönyvként szerepel több hazai orvosegyetemen, s az egészségügyi menedzserképzésben. Kovács József újabb könyve (Dr. Kovács József: Bioetikai kérdések a pszichiátriában és a pszichoterápiában. Budapest, 2007. Medicina könyvkiadó. 677 o.), amely teljes terjedelemben ingyenesen elérhető a következő internet-címen: <http://real-d.mtak.hu/347/>, s az általa szerkesztett legújabb könyv (Dr. Kovács József szerk.: A biotechnológia etikai kérdései. E-book, Budapest, 2017. Semmelweis Kiadó. www.semmelweiskiado.hu 287 o.) további állomásai a hazai bioetikai kutatás fejlődésének. Ide tartoznak Hegedűs Katalin könyvei is (Az emberhez méltó halál. Budapest, 2000. Osiris Kiadó. 212 o.; A hospice ellátás elmélete.

Budapest, 2006. Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet. 144 o.; Létezik-e jó halál? Budapest, 2017. Oriold Kiadó. 197 o.)

Csoportunk részt vesz az egyetemen mindhárom karon a magyar, az angol és a német nyelvű oktatásban, valamint a PhD képzésben. Kutatócsoportjaink több szabadon választható kurzust is indítanak minden félévben. A csoport tagjai számos hazai és nemzetközi konferencián, tudományos fórumon szerepelnek, s több helyi és országos etikai bizottság munkájában vesznek részt. Csoportunkból ketten, Dr. Kovács József és Dr. Hegedűs Katalin Széchenyi Professzori Ösztöndíjban részesült, egy fő, Dr. Csapody Tamás pedig Bolyai ösztöndíjban. Több OTKA, Soros, stb. pályázat vezetői, illetve résztvevői voltunk.

A csoport vezetője, Kovács József 2013-ban az Emberi Erőforrások Minisztériumától Semmelweis Díjban részesült. („Bioetikai és iskola-teremtő tevékenysége, kiterjedt és magas színvonalú oktatói és kutatói, valamint betegellátó munkája elismeréseként.”), s 2017–2021 között az UNESCO Intergovernmental Bioethics Committee (IGBC) tagja. Hegedűs Katalin 2012-ben megkapta a Batthyány Strattman László Díjat.

A Bioetika csoport

*Balról jobbra: Péter Orsolya Márta, Lőrincz Jenő, Kovács József,
Hegedűs Katalin, Csapody Tamás, Szebik Imre, Kapócs Gábor, Zana Ágnes*

Orvosi pszichológia csoport

(Dr. Birkás Emma)

A részleg feladata, az orvosi pszichológia tárgy oktatása, amely ma már a világ minden jelentősebb orvosi egyetemén elengedhetetlen része az orvosképzésnek. A tantárgy egyik célja, hogy a hallgatók megismerjék az emberi viselkedés (tünetészlelés, gondolkodás, érzelmek, motiváció, tanulás) alapvető törvényszerűségeit, és az orvoslásban, gyógyulásban betöltött szerepét. A másik fontos cél egyfajta szemléletformálás. Ma már a betegségek kezelésének és az együttműködés kialakításának elengedhetetlen része a fizikális vizsgálat mellett a páciensek mentális állapotának, szociális háttérének felmérése. A betegségek többszempontú megértését a hallgatók a pszichoszomatikus esettanulmányok elemzésével gyakorolják. A többféle pszichológiai megközelítés és pszichoedukációs módszerek előkészítik a következő év magatartástudományi tárgyának befogadását, amely során az alacsony intenzitású pszichoterápiás technikákat sajátítják el a hallgatók.

Az orvosi pszichológiát magyar, angol és német nyelven is oktatjuk. Az oktatási anyagok fejlesztésénél fontos szempont, hogy gyakorlat-orientáltak, könnyen áttekinthetőek és elektronikus formában is elérhetőek legyenek. Ennek szellemében készül az új orvosi pszichológia tankönyv is. A részleg tagjai a tematikusan kapcsolódó, szabadon választható tárgyak (pszichoszomatika, stresszkezelés elmélete és gyakorlata) oktatásában is részt vesznek.

A részleg tagjai kutatómunkájukat a Pszichoszomatika, magatartás-
orvoslás munkacsoportban végzik, elsősorban evészavar, alvásmedi-
cina, illetve öngyilkosság és depresszió témákban. Aktívak a szakmai
közéletben is, több tag vezető tisztségviselő különböző szakmai szer-
vezetekben.

Az Orvosi pszichológia csoport

*Balról jobbra: Szalai Tamás Dömötör, Szumska Irena, Kegye Adrienne,
Túry Ferenc, Czeglédi Edit, Birkás Emma, Ujma Przemysław Péter*

Orvosi szociológia csoport

(Dr. Szántó Zsuzsa)

Az orvosi szociológia tanítása a magyarországi felsőoktatásban elsőként egyetemünkön indult el 1982-ben. Így 1993-ban, Intézetünk megalakulásakor már szakmailag és emberileg is kialakult csoport kezdhette meg munkáját. A csoport létrehozásában rendkívül nagy szerepe volt az idén elhunyt Molnár László professzornak. Az elmúlt években még két kollégánktól kellett végleg búcsút vennünk, László Klárától és Kolozsi Bélától, akik mindig részesei maradnak a Szociológia csoport hagyományainak. Jelenleg a csoport vezetője Dr. Szántó Zsuzsa egyetemi docens, munkatársai Dr. Györffy Zsuzsa egyetemi docens, Dr. Ádám Szilvia egyetemi adjunktus, Susánszky Anna és Döbrössy Bence egyetemi tanársegédek, és az éppen nyugdíjba vonuló Dr. Susánszky Éva egyetemi docens.

A Szociológia csoport munkatársai intenzíven részt vesznek kutatásokban, a hazai és nemzetközi tudományos közéletben, és mindent megtesznek, hogy lépést tartsanak a magyar és angol nyelvű folyóirat publikációk terén kiválóan teljesítő intézeti munkatársakkal. Kutatási témáik a deviáns viselkedéstől az ifjúságszociológián és az egészség társadalmi egyenlőtlenségein keresztül az orvosok egészségének kérdésköréig olyan szerteágazóak, hogy a rendelkezésünkre álló szűk keretek közé nem is férnek be.

Az Orvosi szociológia csoport

*Balra (lentől felfele): Györffy Zsuzsa, Susánszky Anna, Döbrössy Bence;
jobbra (lentől felfele): Susánszky Éva, Szántó Zsuzsa*

Az Orvosi kommunikáció csoport

Elöl (balról jobbra): Csala Irén, Stauder Adrienne, Balog Piroska, Sándor Imola;

hátul (balról jobbra): Kollár János, Tóth Mónika Ditta,

Babusa Bernadett, Pilling János

Orvosi antropológia

(Dr. Lázár Imre)

A kulturális antropológia hazai oktatásával lényegében egy időben indult az orvosi antropológia oktatása 1993-ban, a Magatartástudományi Intézet megalakulásakor. Közel egy évtizedig a tárgy kötelező státuszának köszönhetően minden orvostanhallgató számára oktattuk a gyógyítás, az egészség és a betegség kulturális vonatkozásait. A részleg Molnár Péter (1993–1996), Buda Béla (1997–1999), Ujhelyi Mária (1999–2004), Lázár Imre (2004–2013) és Túry Ferenc (2013–2015) vezetése alatt az orvosi antropológia egyetemes témáival az orvosi pszichológia, a kommunikáció, a magatartástudomány, és a klinikum érintkezési pontjaihoz illeszkedve segítette az orvossá válás folyamatát. Posztgraduális szinten a Mentális egészségtudományi doktori iskola befogadta az orvosi antropológia számos témakörét, és Zsinkó-Szabó Zoltán e területen szerzett PhD fokozatot 2015-ben.

1998-tól a részleg bekapcsolódott az orvosi antropológia nemzetközi vérkeringésébe (Medical Anthropology at Home Network, European Association of Social Anthropologists konferenciák, a Sacral Communication & Healing EASA Network létrehozása, a részleg által három évente megrendezett SC&H nyári egyetemek), és ezt a máig intenzív nemzetközi törekvést Lázár Imre több angol nyelvű konferenciakötete és monográfiája is fémjelezte.

A tárgy szabadon választhatóvá tételét követően számos választható kurzust dolgoztak ki a részleg munkatársai (Lajtai László, Zana Ágnes, Susánszky Anna, Lázár Imre). 2013-ban Lázár Imre és Pikó Bettina szerkesztésében megjelent az Orvosi antropológia 582 oldalas tankönyve. 2013-tól Prof. Túry Ferenc vezetése alatt, a tananyag megújítása nyomán a tárgyat három kredites kötelezően választható tárggyá minősítették, de a részleg az oktatott kötelező tárgy hiányában megszűnt. Azonban az orvosi antropológiai tantárgycsoport kötelezően és szabadon választható tárgyai révén továbbra is aktív részét képezik a kurrikulumnak, melyhez Zana Ágnes, illetve Lázár Imre vezetésével kutatócsoportok is kapcsolódnak.

Antropológia irány

*Balról jobbra: Susánszky Anna, Túry Ferenc, Lázár Imre,
Lajtai László, Zana Ágnes*

Culture of medicine, culture in medicine

(Dr. Lajtai László)

2012 óta folyik az angol nyelvű orvosi kultúratudomány és módszertan oktatása a Magatartástudományi Intézetben. A *Culture of medicine, culture in medicine* c. elektív tárgy részben a korábbi magyar nyelvű orvosi antropológia tantárgyból indult ki, részben az idők folyamán mind nagyobb hányadot és hangsúlyt kapó külföldi orvostanhallgatók személyes igényeit és a későbbi más kultúrájú közegben végzett orvosi munkáját támogatja. Az elmúlt öt évben a tárgy tartalmilag és stílusában stabilizálódott, a külföldi hallgatók körében népszerűségnek örvend. Az idők folyamán az Általános Orvostudományi Kar mellett megjelent a tárgy Fogorvostudományi Karon oktatott változata (ebben segítségünkre volt Zörgő Szilvia PhD hallgató is), majd 2017-től elindult a *Culture of medicine II. (Focus on Mental Health)* tárgy is, amely a pszichiátriai antropológia speciális kérdéseire helyezi a hangsúlyt és elsősorban felsőbb éves, már orvosi pszichológiát és pszichoterápiát tanult hallgatóknak szól. Az első visszajelzések alapján ez az új kurzus még az eredeti *Culture of medicine*-nél is nagyobb érdeklődést vált ki. A további tervek között szerepel a tárgy valamely változatának bevezetése a német nyelvű orvostanhallgató képzésben is.

Pszichofiziológiai és kronobiológiai kutatócsoport

(Dr. Bódizs Róbert)

Részlegvezető: Dr. Bódizs Róbert, tudományos főmunkatárs, kutatási igazgatóhelyettes

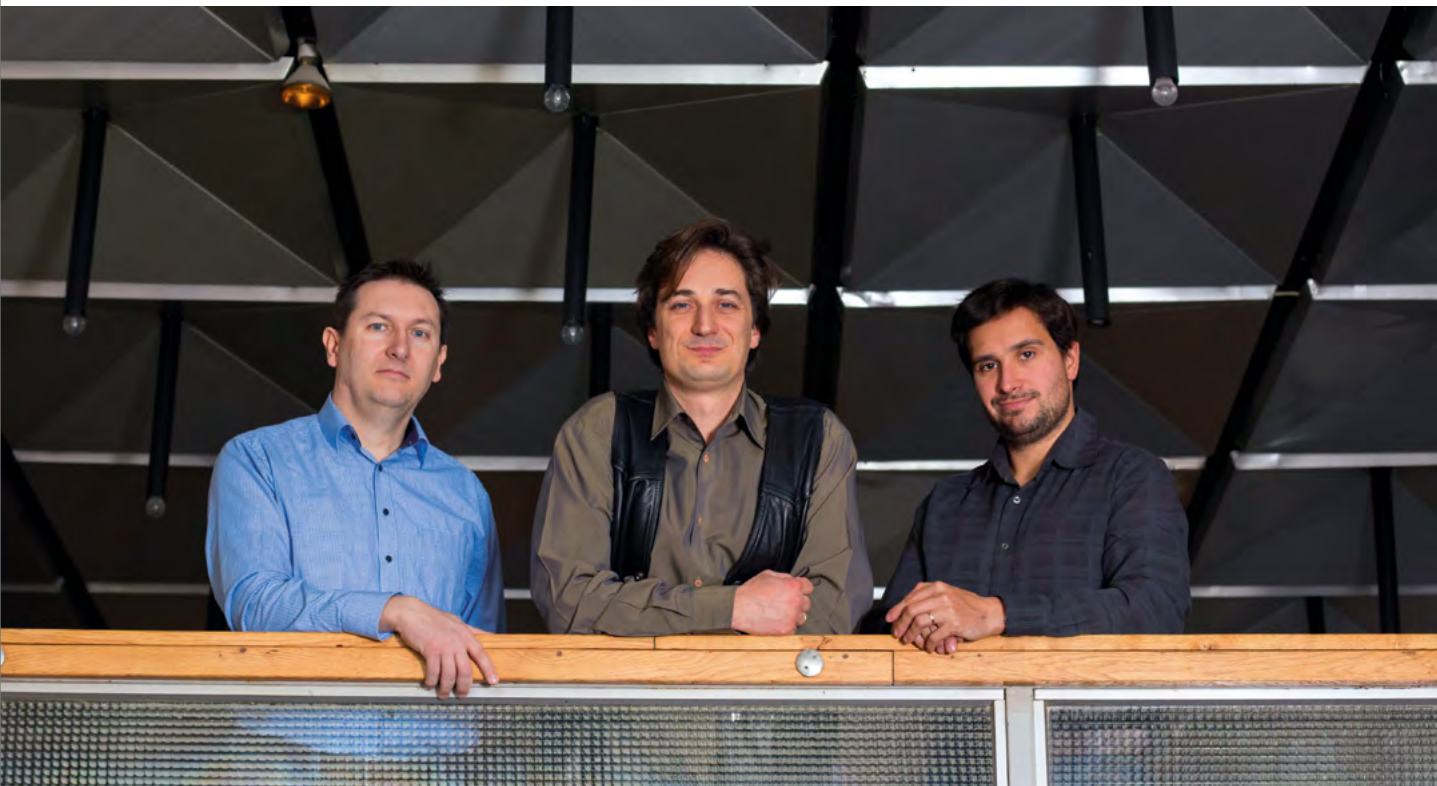
Jelenlegi tagok: Ujma Przemysław Péter, egyetemi adjunktus, Gombos Ferenc (állandó külső tag)

A Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének megalapításakor erős bázisként szolgáló pszichofiziológiai kutatási portfólió aktualizálásának és újrapozicionálásának igényei, valamint az alvásmedicinális tevékenység elméleti bázisának megteremtésére 2003-ban munkacsoportként, majd 2007-től önálló részlegként jött létre az egység. A részleg létszáma és összetétele változó, kutatómunkáját számos hazai és nemzetközi együttműködés keretében oldja meg.

A részleg alapvetően egy kutatócsoport, amelynek tagjai az alvással, az álmodással, továbbá ezek neurokognitív és elektrofiziológiai aspektusaival kapcsolatos jelenségek beható tudományos vizsgálatában érdekeltek és elkötelezettek. Graduális és posztgraduális képzésben kurzusszervezőként, előadóként, illetve gyakorlatvezetőként jelenünk meg. Az alváskutatás, a tudat kérdésköre, illetve a pszichofiziológia témáival kapcsolatos oktatói portfóliókkal gazdagítjuk az orvosi pszichológia, valamint a doktori képzés keretében meghir-

detett speciális kurzusok tárgykörét. A részleg kutatásainak klinikai vonatkozásai többek között az egyes fejlődési rendellenességekkel (azon belül is elsősorban a Williams szindrómával), valamint a rémálom zavarral kapcsolatos alvás-függő sajátosságok beható elemzésében csúcsosodtak ki.

A részleg munkái mára a nemzetközi alváskutatásban ismert és elismert eredményekkel gazdagították a tudományterületet.

*A Pszichofiziológiai és Kronobiológiai Kutatócsoport
Balról jobbra: Gombos Ferenc, Bódizs Róbert, Ujma Przemysław Péter*

A Harkai Schiller Pál Könyvtárról

(Somorjai Noémi)

A Magatartástudományi Intézet Könyvtára gyűjti az egészséglélektan, pszichoszomatika, bioetika, orvosi kommunikáció, orvosi szociológia és antropológia, valamint a Pszichoszomatikus Szakrendelőben kezelt pszichoszomatikus betegségek: az evés-, alvás- és szexuális zavarok szakirodalmát. Jelentős az angol nyelvű bioetikai állományunk a folyamatos beszerzés és két külföldi alapítványi támogatás révén. Magyar nyelven teljességre törekvően, idegen nyelven válogatva gyűjtjük az orvos-, fogorvos- és gyógyszer tudomány területén megjelenő pszichológiai, bioetikai, kommunikációs, szociológiai és antropológiai szakirodalmat, mindezek mellett jelentős szexológiai állományrészrel is rendelkezünk.

A könyvtárban 2017-ben több mint 10 ezer könyvtári dokumentum áll a kutatók rendelkezésére. Az állomány feltárása hagyományos cédulakatalógusban, a **cikkgyűjtemény** excel-ben található. Hagyományos szerzői, illetve cím szerinti katalógust építünk.

Az intézeti könyvtárban is elérhetők a Központi Könyvtár által előfizetett adatbázisok és elektronikus folyóiratok. Külföldi könyveink jegyzéke³, valamint a kötetett magyar és idegen nyelvű folyóiratok jegyzéke⁴ elérhető a könyvtár honlapján: <http://magtud.semmelweis.hu/intezet/konyvtar>

³ <http://magtud.semmelweis.hu/intezet/konyvtar/56-kuelfoeldi-konyvek>

⁴ <http://magtud.semmelweis.hu/intezet/konyvtar/54-kottetett-folyoiratallomany>

A könyvtár névadója

2001. júniusában a Magatartástudományi Intézet Könyvtára ünnepélyes keretek között vette fel Harkai Schiller Pál professzor nevét. A kutatót az összehasonlító lélektan egyik kimagasló gondolkodójaként méltatták korai halálakor. Műveit húsz évvel halála után kezdték idézni a tudományos szakirodalomban.

Néhány jellemző adat

1993 és 2017 között vásárolt könyv	100 kötet	16,4 millió Ft értékben
a könyvtárnak ajándékozott könyv	2100 kötet	2,9 millió Ft
kötetett folyóirat	630 kötet	34,3 millió Ft
feldolgozott szakcikk	2600 egység	
feldolgozott DVD és videó	100 egység	
szakdolgozat	700 kötet	
doktori disszertáció	100 kötet	
digitalizált dokumentum	660 egység	
beiratkozott kölcsönző hallgató	500 fő	
aktív könyvtárhasználó oktató	100 fő	
passzív könyvtári tag	200 fő	

A könyvtárban számos enciklopédia és kézikönyv is található, melyek jegyzéke a könyvtár honlapján megtalálható.

Diák és Életvezetési Tanácsadó Szolgálat

(Sándor Imola)

Jelenlegi állandó munkatársak: Sándor Imola, Dr. Balog Piroska, Dr. Bir-kás Emma, Dr. Kollár János. Süle Judit – külső munkatárs.

25 év, évente 200–250 hallgató, 3 kar (ÁOK, FOK, GYOK), 3 nyelvű (magyar, angol és német) tanácsadás, tanulás, vizsgázás, stressz, szorongás, betegségek, nehéz élethelyzetek, küzdelem, elbizonytalanodás, erőfeszítés, lemondás, elhivatottság, és sok-sok lelkes, támogató kolléga. Ezek jutnak eszembe, ha kulcsszavakat társítok a diák-tanácsadó szolgálathoz. De ezeken túl bátran jelentem ki azt is, hogy a gyógyítóná válás hosszadalmas útján hallgatókat segíteni a leg-szebb és leghálásabb feladat. A személyes történetek részesévé válni, kutatni az erőforrásokat, biztatni, mérlegelésre buzdítani, együtt létrehozni, megújulni, a változást elérni és megélni, osztozni az örömben páratlan, leírhatatlan momentumok. S ha már a hálánál tartunk, tartozom ezzel néhai Kopp Mária professzorasszonynak, aki oly bölcsen meglátta a szolgálat szükségességét és önzetlenül fel-vállalta a megszervezését. Tartozom a kollégáknak, akik mindig mel-lettem állnak, támogatnak, és akik sokszor erejükön felül is részt vál-lalnak az egyre szaporodó terhek cipelésében, és persze tartozom a hallgatóknak is, akik elképesztően sokat tanítanak nekem az orvossá

válás küzdelmeiről, az alázatról, a belső munkáról, az odaszánásról, lemondásról. Bízom abban, hogy az elkövetkezendő 25 év tovább szilárdítja az eddig elérteket, sőt továbbfejlődhetünk, hogy minden szűk-ségben ott lehessünk.

A Diáktanácsadó

*Balról jobbra: Birkás Emma, Süle Judit, Kollár János,
Balog Piroska, Sándor Imola*

Oktatás és a tárgyak felosztása

(Barreto Jozefa, Dr. Hegedűs Katalin)

Az Intézet 5 kötelező és 25 kötelezően vagy szabadon választható tárgyat oktat a graduális képzésben. Mindhárom karon, mindhárom nyelven (magyar, angol, német) folyik oktatás, emellett az Egészségügyi Közszolgálati Kar képzéseiben is részt vesznek az Intézet oktatói.

Kötelező és szabadon választható tárgyak a karok szerint

Általános Orvostudományi Kar (magyar, angol, német)

Kötelező tárgyak

- 1. évfolyam ▪ Orvosi szociológia
- 2. évfolyam ▪ Magatartástudomány I. (Orvosi kommunikáció)
- 3. évfolyam ▪ Magatartástudomány II. (Orvosi pszichológia)
- 4. évfolyam ▪ Bioetika – orvosi etika
- Pszichoterápia az orvosi gyakorlatban

Kötelezően és szabadon választható tárgyak

- A digitális egészségügy alapjai (magyar, angol)
- A munka egészségkultúrája és a munkahelyi stressz
- A nemi különbségek pszichobiológiai alapjai
- A pszichoszomatika elmélete és gyakorlata I–II.
- A reprodukció kulturális különbségei
- Art of Learning – A tanulás művészete (angol)
- Éghajlatváltozás és egészség – társadalomtudományi megközelítésből
- Istenhit és ész az orvostudományban
- Kultúra a gyógyításban és a gyógyítás kultúrája (angol)
- Léleki egészség és pszichés gyógyítás (Kultúra a gyógyításban II.) (angol)
- Mindfulness (tudatos jelenlét) alapú stresszkezelés elmélete és gyakorlata
- Orvosi antropológia
- Pályaszocializációs műhely orvostanhallgatóknak I–II.
- Pszichoszomatikus orvoslás (német)
- Relaxáció elmélete és gyakorlata
- Stresszkezelés elmélete és gyakorlata
- Szike és paragrafus: az orvosi tevékenység speciális problémái a jog tükrében
- Tanatológiai ismeretek. Haldoklás és gyász kérdései az orvosi gyakorlatban (magyar, német)
- Zsidó orvosi etika I–II. (magyar, angol)

Fogorvostudományi Kar (magyar, angol, német)

Kötelező tárgyak

- 1. évfolyam
 - Fogorvosi pszichológia
 - Orvosi szociológia
- 4. évfolyam
 - Orvosi etika

Kötelezően és szabadon választható tárgyak

- A nemi különbségek pszichobiológiai alapjai
- A pszichoszomatika elmélete és gyakorlata I–II.
- Halál, kultúra, orvosi antropológia
- Pályaszocializációs műhely fogorvostan hallgatóknak I–II.
- Stresszkezelés elmélete és gyakorlata
- Szike és paragrafus: az orvosi tevékenység speciális problémái a jog tükrében

Gyógyszerésztudományi Kar (magyar, angol, német)

Kötelező tárgy

- 5. évfolyam
 - Gyógyszerészi etika-szociológia

Kötelezően és szabadon választható tárgy

- Gyógyszerészi kommunikáció

Egészségügyi Közszolgálati Kar

Kötelező tárgy

Egészségügyi szervezők alapszak

4. évfolyam ▪ Orvosi etika

Tudományos tevékenység

(Dr. Bódizs Róbert)

A Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézete megalakulása óta több meghatározó területen is a tudományos kutatások melegágyaként funkcionált. Az inter- és multidiszciplináris szemlélet, az önálló érdeklődések és kutatói kezdeményezések befogadása, integrálása, bátorítása és támogatása gyümölcsözőnek mondható hatást gyakoroltak a tudományos teljesítményre.

Az Intézetben folyó, szerteágazó kutatások eredményei nagyszámú tudományos közlemény formájában láttak napvilágot. E munkák jelentős, gyakran szemléletformáló hatással voltak az adott tudományterületre. E maradandó szellemi érték számszerű összesítését a táblázat tartalmazza.

**A Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetében dolgozó
munkatársak részvételével született tudományos közlemények száma évenkénti
és közlemény-típusonkénti bontásban**

Év	cikk	fejezet	könyv
1993	21	1	0
1994	28	6	1
1995	41	5	5
1996	64	11	17
1997	69	9	12
1998	48	30	10
1999	72	13	8
2000	65	29	1
2001	58	39	10
2002	66	25	8
2003	86	27	2
2004	91	20	5
2005	96	34	4
2006	129	63	4
2007	94	18	6
2008	110	67	3
2009	118	45	5
2010	127	32	4
2011	106	52	7
2012	109	50	4
2013	88	34	4
2014	95	15	5
2015	76	33	6
2016	89	16	1
2017	79	9	2
Összesen	2018	683	134

Vagyis nem csak tanítjuk, de műveljük is a tudományt! A fenti számok azt jelentik, hogy a Magatartástudományi Intézet megalakulása óta eltelt 25 évben átlagosan 4 és fél naponta jelenik meg valamely tudományos folyóiratban egy olyan cikk, amelyiknek legalább az egyik (de általában több) szerzője az Intézet munkatársa, doktori hallgatója. Ehhez adódnak még hozzá az átlagosan 13 naponta megjelenő könyvfejezetek és 9 hetente megjelenő tudományos könyvek, monográfiák. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy átlagosan hetente valamivel több mint 3 tudományos közlemény (folyóirat-cikk, könyvfejezet vagy könyv) jelenik meg a Magatartástudományi Intézet munkatársainak szellemi hozzájárulása révén.

A Magatartástudományi Intézet Pszichoszomatikus Szakrendelője

(Dr. Purebl György)

A Szakrendelő meghatározott betegségcsoportok, elsősorban pszichoszomatikus zavarok felnőtt járóbeteg-szakellátásával foglalkozik. Evészavarok és egyes primer alvászavarok esetében a pszichoterápiás járóbeteg ellátásban a progresszivitás legmagasabb fokát képviseli.

A Szakrendelőben kizárólag TVK által szabályozott járóbeteg-ellátás történik, elsősorban pszichoterápia, területi kötelezettség nélkül.

A Szakrendelő céljai

- A speciális profilba tartozó esetek minél magasabb színvonalú ellátása
- Új hatékony és költséghatékony terápiás eljárások kifejlesztése, különös tekintettel a telemedicina alkalmazására
- Új diagnosztikus eljárások kifejlesztése (elsősorban az alvás- és circadián ritmus megbomlásával járó zavarokkal kapcsolatban)

- Terápiás képzőhely kialakítása, specialisták képzése (pszichoterápia, családterápia, evészavarok, alvásmedicina, telemedicina)
- Országos szakértői hálózat létrehozása (evés- és testképzavarok, alvásmedicina, pszichoszomatikus ellátás)

Évente átlagosan 350 beteget látunk el, közülük 250-en hosszabb-rövidebb pszichoterápiás kezelésben részesülnek. Az elmúlt 5 évben az összes betegszám ugyan valamelyest csökkent (2012-ben még 350 új beteg jelentkezett, 2016-ban már csak 245 fő) a profilszűkítés hatására, de a pszichoterápia aránya az összes ellátott betegek körében 61%-ról 75%-ra nőtt, ez éves szinten, közel 1500 pszichoterápiás órát jelent.

A Szakrendelő munkatársai folyamatosan részt vesznek a klinikai szakpszichológus képzésben, valamint a pszichoterapeuta és családterapeuta képzésekben. Ezen kívül egyes munkatársaink a megfelelő szakmai kollégiumi tagozatok munkájában is tevékenykednek, elsősorban a Szakrendelő profiljába tartozó kórképekkel kapcsolatos szakmai protokollok kidolgozásában.

A Szakrendelő az elmúlt időszakban két elnököt adott a Magyar Pszichiátriai Társaságnak (Dr. Túry Ferenc és Dr. Purebl György). A Szakrendelő vezetője az Európai Bizottság egyik Joint Action programjának munkacsomag-vezetője.

A Pszichoszomatikus Szakrendelő munkatársai

*Balról jobbra: Szalai Tamás, Kovács József, Pilling János, Szumska Irena,
Hajnal Ágnes, Túry Ferenc, Salavecz Gyöngyvér, Lőrincz Jenő, Babusa Bernadett,
Balog Piroska, Köhalmi Andrea, Sándor Imola, Birkás Emma,
Purebl György, Stauder Adrienne, Füzéki Bálint, Harrach Andor, Lajtai László*

A Háttériroda egykor és ma

A technika formáló ereje

(Raduch Csilla)

Két kedves kolléganőnk, Dévainé Hajdu Katalin és Szabó Edit Mónika, akik „ösidők” óta dolgoztak a tanulmányi titkárságon, pár éve nyugdíjba vonultak. Az új kollégáink már a digitális korszakban csatlakoztak a titkársághoz. A régi munkatársak viszont emlékezhetnek a pár évtizeddel ezelőtti papír alapú adminisztrációra, az írógépekre, a 386-os, majd 486-os számítógépekre, az 5,4”-es és 3,5”-es hajlékony lemezekre (floppy), a DOS-os alapú Pegasus mail levelezőrendszerre, az Intézet első fax készülékére, Xerox gépére, és az értékes piros lyuggatott másolókarttyákra. Rendszergazdánk, Zsolt sokat mesélhetne a kezdeti nehézségekről és az ő mindmáig hasznos és bravúros „varázserejéről”.

A folyamatosan fejlődő technika nagymértékben átformálta és szüntelenül formálja az oktatást, adminisztrációt, kommunikációt. Kezdetben az oktatók írásvetítő fóliákkal és mutatópálcával felszerelve indultak órát tartani, és VHS videókazettán vitték a vetítendő oktatófilmet, ha adott volt a videólejátszáshoz szükséges technika az előadóteremben (amit „zsúrkocsin” toltak be). Napjainkban power point diasort vagy prezit készítenek az órákra, és elegendő egy

„pendrive” adathordozón vinni az oktatóanyagot, a fapálcát pedig a „presenter” váltotta fel, amely egyben „pointer” és dialéptető is. A régi 40Mbyte winchesterrel rendelkező számítógépek helyét az 1 TerraByte winchesterű számítógépek, illetve laptopok vették át. Ma már a Poszeidon rendszer segít az iktatásban, ahol gyakori szerephez jut a scanner is; a Neptun rendszer pedig az oktatás adminisztrációjához nyújt működő felületet. A tudományos munkásság tekintetében a kutatóknak elegendő az MTMT rendszerben vezetni a publikációs jegyzéket.

Mára már szinte minden kollégának van legalább egy okostelefonja, mellyel kényelmesebben kommunikálhat, levelezhet, és amely segítségével az előadásokat is interaktívabbá teheti az oktatásban. A hallgatók jó hasznát veszik okostelefonjuknak a tárgyakra való feljelentkezésnél is a Neptunban.

Nehéz megjósolni hogyan változtatja meg a technika az oktatást és az adminisztrációt az elkövetkezendő 25 évben. Csak reménykedni tudunk, hogy az oktatók és hallgatók közötti jó viszonyt, az orvosok és betegek közötti jó kapcsolatot fogja szolgálni, és így mindannyiunk előnyére válik.

Az Intézet Háttéirodája jelenleg

(*Barreto Jozefa*)

A Magatartástudományi Intézet Háttéirodájának egységesítése és külön csoporttá válása Dr. Túry Ferenc igazgatói terminusa alatt valósult meg. Bár az intézeti titkárság, a könyvtár, az informatika, valamint a Pszichoszomatikus Szakrendelő asszisztenciája funkcióját tekintve egymás mellé rendelve, illetve elkülönülve működik, mégis egy modern Háttéiroda szellemiségében, egységesen nyújtja az Intézet munkáját támogató háttérszolgáltatásokat.

Bár irodánk kicsi, mégis vitális jelentősége van, hiszen ahogy a só és a bors adja az étel ízét, úgy tesszük ízesebbé és fogyaszthatóbbá oktató-kutató kollégáink tevékenységét.

Az intézeti Titkárság legnagyobb részt kitevő feladata az oktatási ügyek figyelemmel kísérése, adminisztrációja, valamint az egyetem különböző szervezeti egységeivel történő kapcsolattartás, hivatalos ügyek kezelése, levelezés. Kiemelt tevékenységünk a magyar és külföldi hallgatók tájékoztatása, az Intézetben oktatott tárgyakkal kapcsolatos informálás és adminisztratív ügyintézés. Kis csapatunk: Kovács Katalin Gyöngyi, aki 2017 májusában csatlakozott hozzánk, s jómagam igyekszünk a legkülönbélebb oktatói és hallgatói kéréseket kielégíteni, problémákat orvosolni.

Míg az oktatási terület ügyeit a Titkárság teljes egészében intézi, a kutatás területén Raduch Csilla kolléganőnk elősegíti a kutatási igazgatóhelyettes munkáját. Emellett a munkatársak tudományos tevékenységének adminisztratív feldolgozását végzi, kimutatásokat készít.

A kutatási munkához kapcsolódóan kézben tartja a TDK és PhD hallgatókkal kapcsolatos ügyek intézését.

A mai világban a munkavégzés elengedhetetlen része a számítógép, s az internet, valamint az elektronikusan hozzáférhető rendszerek használata. Jónás Zsoltnak, az Intézet informatikusának rendszerint sok dolga van, hiszen valami mindig leáll, megszakad, eltűnik, elromlik, nem indul, s ő ilyenkor megjavítja, megkeresi, újraindítja, feltölti, frissíti az engedetlen rendszereket, gépeket, fájlakat. Ő felel az Intézet internetes arculatának karbantartásáért, frissítéséért, szerkeszti az Intézet honlapját, és ő hozta létre az Intézet Facebook oldalát.

Bár feladatát tekintve munkája nagyon különbözik a szorosan vett titkársági-irodai tevékenységektől, szükségesnek tartom megemlíteni a könyvtárosunkat, Somorjai Noémit, aki nagy szakmai felkészültséggel és hozzáértéssel vezeti a könyvtárat, előkészíti a könyvbeszerezéseket, segít a publikációs adminisztrációban, lelkesen szervezi az „agytorna” programját, a szerdai vitaindító előadásokat. Beliczki Beatrix gazdasági ügyintézőnket – bár munkaügyileg nem az Intézethez, hanem közvetlenül az Általános Orvostudományi Karhoz tartozik –, teljes jogú munkatársunknak tekintjük értékeljük kitartását és szaktudását, amivel a lehetetlennek tűnő közbeszerzési ügyeket is játszi könnyedséggel oldja meg. S végül, de nem utolsó sorban, Kőhalmi Andréát, az Intézet vezető asszisztensét említeném, aki a Tömő utcai Szakrendelő betegirányítási és adminisztratív feladatait látja el professzionális módon.

A Háttérroda

Balról jobbra: Beliczki Beatrix, Baloghné Kovács Katalin,
Jónás Zsolt, Köhalmi Andrea, Barreto Jozefa, Raduch Csilla

Az Intézet munkatársainak fontosabb szakmai és közéleti tevékenységei

(Raduch Csilla)

Dr. Balog Piroska a European Health Psychology magyarországi képviselője 2007 óta.

Dr. Bódizs Róbert a Magyar Pszichológiai Szemle szerkesztőbizottságának tagja 2003 óta és a Sleep Spindles and Cortical Up States című folyóirat alapító főszerkesztője 2016 óta.

Dr. Csapody Tamás 1990–2001 között az Alba Kör – Erőszakmentes mozgalom a békéért egyik alapítója és szóvivője, 1991–2004 között pedig a Hadkötelezettséget Ellenzők Ligájának (HEL) szóvivője volt.

Dr. Czeglédi Edit 2015-től egyik fő feladatának tekinti a Mentálhigiéné és Pszichoszomatika című folyóirat szerkesztését.

Dr. Győrffy Zsuzsa a 2012-ben létrejött Gyógyító Nőkért Alapítványnak az alapítója és kuratóriumi tagja. Az alapítvány legfontosabb tevékenysége a hazai orvosnők testi-lelki egészségének javítása. Egyedülálló szolgáltatása az online tanácsadás kifejezetten orvosnők számára.

Dr. Hegedűs Katalin a European Association for Palliative Care vezetőségi tagja volt 2003–2011 között. 2004–2010 között a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület elnökeként, 1998–2014 között pedig vezetőségi tagjaként tevékenykedett. Jelenleg is országos szakértői és vizsgálónöki tevékenységet folytat hospice/palliatív témában. 2016 óta a Hospice-Palliatív Szakmai Kollégium tanácsadója. 2001-től a Kharón Thanatológiai Szemle főszerkesztője.

Dr. Kovács József 1995-től folyamatosan tagja az Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának. Részt vett az 1997-ben elfogadott új egészségügyi törvény (az 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről) egészének kidolgozásában, megfogalmazásában, illetve kidolgozta a törvény betegjogi részének első változatát, s később a Parlament által is elfogadott alapkoncepcióját. Felkért szakértőként részt vett az 1997-es egészségügyi törvényt kiegészítő több kormányrendelet ill. népjóléti miniszteri rendelet megalkotásában. 2004 óta tagja a Magyar UNESCO Bizottság COMEST (Commission on the Ethics of Scientific Knowledge and Technology) Nemzeti Albizottságának. 2005-től regisztrált szakértőként részt vesz az Európai Bizottsághoz beérkező kutatási pályázatok etikai bizottsági elbírálásában Brüsszelben, illetve Budapesten. (Ethics Remote Review Panels) 2015–2016 között résztvett az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ keretében egységes beteg-tájékoztatói minták kidolgozásában (általános tájékoztatók, valamint betegség- és beavatkozás-specifikus tájékoztatók). 2017–2021 között az UNESCO Intergovernmental Bioethics Committee (IGBC) tagja.

Dr. Kollár János Kelet-magyarországi Művészetterápiai Egyesület elnöke 1999–2016 között, jelenleg a Palmetta, Szociokulturális, Ökológiai és Terápiás Egyesület alelnöke. 2010-ben kidolgozta a KOLLÁR módszert, ami már nemzetközileg is elismert, valamint 2016-ban az orvosi kommunikációs társasjátékot (OK Világ, ill. MC World néven).

Dr. Lázár Imre 1993–2016 között a Pszichoneuroimmunológiai Alapítvány kurátora volt. 1993–1995 között a Pszichonkológiai Társaság vezetőségi tagjaként tevékenykedett. 1992–1997 között alapító elnöke volt a Rózsavölgy Egyesületnek, 1995–1997 között pedig vezetőségi tagja volt a Magyar Crohn Társaságnak. 1995 óta vezetőségi tagja a Magyar Szociálpszichiátriai Társaságnak. 2001-től a European Association of Social Anthropology tagja. 2006-tól az EASA Sacral Communication and Healing hálózatának vezetője. 2011-től a Közép-Kelet Európai Magatartásorvoslási Társaság elnöke.

Dr. Lőrincz Jenő a Magyar Kardiológusok Társaság Orvosi Pszichológiai Munkacsoportjának elnöke volt 2010–2015 között.

Dr. Pilling János alapítója és 2001–2011 között elnöke volt a gyászolókat segítő Napfogyatkozás Egyesületnek. Alapítója és szerkesztője volt a Kharón című tanatológiai folyóiratnak. 1999–2009 között szerkesztője volt a Mentálhigiéné és Pszichoszomatika című folyóiratnak. Jelenős szerepet játszott a hospice mozgalom meghonosodásában és elterjedésében Magyarországon. 2006 óta a Magyar Pszichiátriai Társaság vezetőségi tagja.

Dr. Purebl György az Európai Bizottság Joint Action for Mental Health and Wellbeing programjának munkacsomag vezetője volt 2013–2016 között. 2016 óta a Magyar Pszichiátriai Társaság elnöke. Az Otthon Segítünk Magyarország egyik alapítója.

Somorjai Noémi az International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) LGBT Special Interest Group tagja.

Dr. Szebik Imre a Magyar Bioetikai Szemle szerkesztője volt 1995–1997 között. 2017 óta a Credo folyóirat szerkesztőbizottságának tagja. 2007 és 2012 között tagja volt az Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának, valamint a Semmelweis Egyetem Regionális Kutatásetikai Bizottságának. 2016 óta bizottsági tagként részt vesz a Földművelésügyi Minisztérium Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság munkájában.

Dr. Stauder Adrienne a Selye János Magyar Magatartástudományi és Magatartásorvoslási Társaság elnöke (www.selyesociety.hu). A Nemzetközi Magatartásorvoslási Társaság (International Society of Behavioral Medicine – ISBM) elnöke volt 2014–2016 között és vezetőségi tagja 2008 óta (www.isbm.info). A Williams ÉletKészségek (WÉK) program-vezetője (www.eletkeszsegek.hu) 2004 óta.

Dr. Túry Ferenc A Magyar Pszichiátriai Társaság elnöke volt 2004–2006 között. Jelenleg a Magyar Pszichiátriai Társaság Evészavar Szekció elnöke. A Mentálhigiéné és Pszichoszomatika c. lap főszerkesztője. A Semmelweis Egyetem Esélyegyenlőségi Bizottságának tagja.

Dr. Zana Ágnes a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület alelnöke volt, jelenleg vezetőségi tagja. A Kharón Thanatológiai Szemle szerkesztőbizottságának tagja.

Kezdeményezések és a Magatartástudományi Intézet munkatársainak közreműködésével megvalósuló fontosabb programok

(Raduch Csilla)

Otthon Segítünk Szolgálat

Dr. Purebl György, Dr. Szumska Irena, és Dr. Lajtai László munkatársaink közreműködésével alapították az Otthon Segítünk Szolgálatot. A Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet munkatársai 2000-ben kidolgoztak egy 140 órás, akkreditált szervezői tanfolyamot, amelynek célja a segítő foglalkozáshoz szükséges készségek elsajátítása - családközpontú megközelítésben; a szervezet működtetéséhez szükséges szakmai és menedzsment készségek elsajátítása és a szervezők felkészítése arra, hogy településükön megszervezzék és lebonyolítsák az önkéntes képző tanfolyamot.

Három Királyfi – Három Kiráylány mozgalom

Kopp Mária meghívására 2009. június 18.-án számos újságíró jelent meg a Magatartástudományi Intézet könyvtárában, hogy részt vegyenek a „Válságban a gyermek a legbiztosabb támasz” c. kerekasztal megbeszélésén. A rendezvény célja az volt, hogy a kutatók az újságírókkal közösen gondolkodva országos mozgalmat indítsanak útjára a kívánt, tervezett gyermekek megszületésének támogatására. A kerekasztal megbeszélésen részt vett Boldizsár Ildikó meseterapeuta is, aki megihlette a mozgalom népszerűvé vált címét: a „Három Királyfi, Három Kiráylány”-t.

Népesedési Kerekasztal

Kopp Mária kezdeményezésére Dr. Pálincás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke támogatásával 2009. november 11.-én megalakult a Népesedési Kerekasztal, melynek célja olyan széleskörű társadalmi együttműködés megalapozása, amely folyamatosan napirenden tartja a demográfiai helyzet kérdését és ajánlásokat fogalmaz meg az annak javítását elősegítő intézkedésekre. A kerekasztalban résztvevő szervezetek és civil szervezetek egymással és a társadalommal párbeszédben szeretnék kiérlelni azokat a javaslatokat, amelyek hozzájárulhatnak a demográfiai helyzet javulásához.

A Népesedési Kerekasztal koordinátora 2009–2012 között Dr. Kopp Mária volt, 2012–2015 között Dr. Benkő Ágota, 2015 óta Székely András.

Williams ÉletKészségek® stresszkezelő és pszichoszociális készségfejlesztő program

Dr. Stauder Adrienne PhD, pszichiáter, pszichoterapeuta, WÉK programvezető

A Williams ÉletKészségek® (WÉK) program egy komplex, standardizált, bizonyítottan hatékony magatartásorvoslási program, amelynek kulturálisan adaptált magyar változatát 2004-ben készítették el Intézetünk munkatársai. A 16 órás, kiscsoportos alap tréninget azóta folyamatosan fejlesztjük, diákok, pedagógusok, és érzelmi evők számára adaptált verzióját is sikerrel alkalmazzuk. A WÉK önsegítő változata (70' DVD és Munkafüzet) 2007-ben készült el. A WÉK program a mindennapi gyakorlatban, széles körben alkalmazható a stresszel való megküzdés elősegítésére. Elismertségét jelzi, Magyarország szerete már közel 5000 fő vett részt WÉK tréningen, több szakmacsoport számára akkreditált képzés. Az alaptréningek mellett csoportvezetői (WÉK facilitátor) képzéseket indítunk, melyet eddig több mint 250 szakember végzett el, ez biztosítja a program széleskörű elérhetőségét. A facilitátorok számára folyamatos szupervíziót és továbbképzést biztosítunk. A WÉK tréning hatékonyságát a nemzetközi tudományos vizsgálatok mellett hazai, prospektív, után követéses vizsgálatunk is igazolta. A WÉK program tudományos háttéréről, a program megvalósításában részt vevő munkatársakról bővebben a www.eletkeszsegek.hu honlapon lehet tájékozódni.

HuMánia

A HuMánia Pályaszocializációs Műhely egy önkéntes alapon működő kortársoktató csoport, amely két fél-éves, szabadon választható, kredites tantárgyként működik a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének keretein belül. E módszer és kortárs segítő kurzus szellemi atyja Dr. Túry Ferenc.

A kurzus három fő célja a társas támogatás, a humán készségek fejlesztése és a kiegészítés-megelőzés. A szakmai hatékonyság növelése érdekében az orvoslással kapcsolatos szituációs gyakorlatok, szerepjátékok teszik ki a műhelymunka jelentős részét, videós, saját és kortárs visszajelzéssel. Ezen kívül interaktív előadások, kiscsoportos megbeszélések, relaxációs gyakorlatok színesítik a programot. Minden foglalkozás utolsó órájában Junior Bálint-csoportot tartanak.

Bálint csoportok

A Bálint-csoport olyan klinikai esetmegbeszélő csoport, amely segíti az értékek, a nehézségek és a célok tisztázását, ezáltal támogatja az identitástudat és a közösség kialakítását is. A Bálint-csoportban való részvétel növeli a munkahelyen érzett kontrollt, javul az orvos-beteg kapcsolat és elégedettebbek lesznek az orvosok. Ez megelőzi a kiégést, amely az orvosi munka szempontjából teljesítménycsökkenéssel, deperszonalizációval és érzelmi kimerüléssel járó állapot.

Az orvos–beteg kapcsolat egyik jellemzőjeként az „orvos-gyógy-szer” fogalma kristályosodott ki a csoportmunkában, vagyis az a tény,

hogyan ebben a kapcsolatban az orvos személyiségének döntő szerepe van. Intézetünkben Dr. Harmathy Évának volt nagy szerepe a Bálint csoportok szervezésében, népszerűsítésében. Ezt a szerepet most Dr. Harrach Andor tölti be.

Irodalom:

Dr. Harrach Andor: A Bálint-módszer fejlődéstörténete. Csoportok, mozgalom, perspektívák, *Thalassa* (21) 2010, 3: 29–50.

Harmathy Éva: Mi is történik a Bálint-csoportban? (és mi nem?)
http://magtud.semmelweis.hu/files/Harmathy_Eva_konyve_Balint.pdf

Hospice szakképzés és tankönyvcsomag

Az Intézet egy európai projekt részeként 1997-től kidolgozta a két-éves Hospice szakápoló és koordinátor OKJ-s szakképzés képzési programját és a munkacsoport Dr. Hegedűs Katalin vezetésével egy 9 kötetes tankönyvcsomagot állított össze a képzéshez. A hospice szakápoló oktatás Európában egyedülálló, azóta több száz ápoló szerzett szakképesítést az általunk kidolgozott program segítségével.

Emellett a 40 órás, a hospice-ban dolgozó szakemberek és önkéntesek számára kötelező hospice alaptanfolyam képzési anyaga is Intézetünk munkája alapján készült el. Ezt a tanfolyamot 1995 és 2017 között kb. 10.000 egészségügyi dolgozó végezte el.

Jelenlegi és volt munkatársaink

Jelenleg közalkalmazotti státuszban lévő oktatóink⁵:

Ádám Szilvia 1997-től
Babusa Bernadett 2012-től
Balog Piroska 2004-től
Birkás Emma 2012-től
Bódizs Róbert 2002-től
Czeglédi Edit 2013-tól
Csala Irén 2012-től (GYES)
Csapody Tamás 1993-tól
Döbrössy Bence 2017-től
Fodorné Mezei Ágnes 2013-tól (GYES)
Győrffy Zsuzsa 2001-től
Hegedűs Katalin 1993-tól
Kegye Adrienne 2017-től
Kollár János 2012-től
Kovács József 1993-tól

⁵ A munkatársak neve mellett feltüntetett év a belépéstechnikai dátumot ill. a határozatlan idejű szerződés kezdő dátumát jelzi. Sok esetben a munkatársak jóval előbb kezdték el az oktató- és kutatómunkájukat az Intézetben, akár megbízási szerződéssel, akár részmunkaidőben, vagy az első időszakban PhD hallgatók voltak.

Lajtai László 1997-től
Lázár Imre 2000-től
Péter Orsolya Márta 2012-től
Pilling János 1997-től
Purebl György 1995-től
Salavecz Gyöngyvér 2009-től
Sándor Imola 2000-től
Stauder Adrienne 1998-tól
Susánszky Anna 2008-tól
Szalai Tamás Dömötör 2015-től
Szántó Zsuzsa 1993-tól
Szebik Imre 1993-tól
Szumska Irena 1993-tól
Tóth Mónika Ditta 2017-től
Túry Ferenc 2001-től
Ujma Przemysław Péter 2015-től
Zana Ágnes 2008-tól

Háttéiroda:

Barreto Jozefa 2011-től
Beliczki Beatrix 2016-tól
Jónás Zsolt 1997-től
Kovács Katalin Gyöngyi 2017-től
Kóhalmi Andrea 2007-től
Raduch Csilla 1993-tól

Könyvtár:

Somorjai Noémi 1995-től

Mesteroktatók:

Harrach Andor 2017-től

Lőrincz Jenő 2013-tól

Magántanárok:

Bognár Virág 2017-től

Meskó Bertalan 2017-től

Főállású kollégáink voltak az elmúlt 25 évben:

Angyalföldi Brigitta 2010–2016

Arató Géza 1995–1998

Béki Gabriella 1993–2010

Bendiner Frigyesné 1993–1996, 2001–2004

Benson Katalin 1993–1996

Beöthy-Molnár András 1993–2001

Berghammer Rita 1993–2012

Blanyár Lászlóné Teréz 1994–1997

Buda Béla 1995–2001

Cserháti Zoltán 2009–2016

Csizmadia Gábor 1993–2007

Csoboth Csilla 1994–2009

Dévainé Hajdu Katalin 1993–2011
Dósa Ágnes 2002–2012
Engelné Kirsch Zsuzsa 1993–2016
Fóris Nóra 1993–2001
Frits Magdolna 1993–1996
Gaál Péter 1993–1995
Gerencsér Ákos 2005–2014
Gülec Hayriye 2008–2014
Hajnal Ágnes 1994–2013
Harmat László 2009–2014
István Éva 1993–1996
Jónás Rolandné 2006–2016
Kaszab Zsuzsa 1993–1998
Keresztes Józsefné 1996–2009
Keresztes Julianna Dominika 2006–2008
Kohls Elisabeth 2007–2012
Kolozsi Béla 1993–2001
Konkolý-Thege Barna 2009–2015
Kovács Gábor 1993–1997
Kovács Katalin 1993–1997
Kovács Mónika 2004–2010
László Klára 1993–2006
Léder Józsefné 1993–2007
Léder Tünde 1994–1995
Lőke János 1993–2004
Lőrincz Jenő 1993–2007
Molnár Péter 1995–1997

Mucsi István 1999–2017
Nagy Emese 1995–2002
Németh Erzsébet 1994–2010
Novák Márta 1994–2017
Olexáné Nagy Ibolya 1993–1994
Orlik Istvánné 1997–2006
Pellei Ilona 1993–2002
Rigó Péter 1997–2009
Ruczek Éva 1993–1995
Sebestyén Éva 1993–1995
Susánszky Éva 1993–2017
Szabó Attiláné 1993–2007
Szabó Mónika Edit 1993–2017
Szedmák Sándor 1998–1999
Szendi Gábor 1993–2007
Szenesi Katalin 1993–1996
Szentkirályi András 2009–2013
Temesvári Ágnes 1993–2006
Ujhelyi Mária 1993–2004
Vizi János 1994–1999
Zsinkó-Szabó Zoltán 1995–2016

Az intézetnek sok támogatója volt a 25 év során. Sikeres működését a sok támogató közreműködésnek, az önzetlenül segítő önkéntes kollégáknak, a részmunkaidős és külső munkatársaknak, a jó szakmai kapcsolatoknak és az oktatás, kutatás, gyógyítás területén létrejött együttműködéseknek is köszönheti.

Róluk emlékezünk 2018-ban

(Raduch Csilla)

Szeretettel megemlékezünk elhunyt kollégáinkról:

Buda Béla (1939–2013) részlegvezetője volt az Orvosi kommunikáció részlegnek 1993–2000 között és Orvosi antropológia részlegnek 1997–1999 között; a Pszichoszomatikus Szakrendelő vezetője és az Intézet általános és klinikai igazgatóhelyettese volt 1995 és 2001 között.

Harmathy Éva (1933–2017) a Junior Bálint és a Bálint csoportok lelkes szervezője, a bálinti gondolatvilág népszerűsítője volt az orvostanhallgatók körében.

Kolozsi Béla (1945–2017) az Orvosi szociológia részleg vezetője volt 1993 és 1999 között.

László Klára (1947–2014) az Orvosi szociológia részleg oktatója volt 1993 és 2006 között.

Molnár László (1930–2017) az Orvosi szociológia részleg oktatója volt 1993 és 1995 között, ezt követően nyugdíjas egyetemi tanárként is sokáig aktívan részt vett a részleg kutatómunkájában.

Orlik Istvánné Ildikó (1951–2016) adminisztrátor, segédasszisztens volt 1997 és 2006 között.

Szabó Attiláné Hella (1959–2009) kisegítő, kézbesítő volt 1993 és 2007 között.

Ujhelyi Mária (1944–2004) az Orvosi antropológia részleg vezetője volt 1999 és 2004 között.

MÁSODIK RÉSZ

Humoros írások a Magatartástudományi Intézet mindennapjairól

Titkársági víg napjaink

Egy csendes szerda

Komédia – önéletrajzi elemekkel tűzdelve

(Dévainé Hajdu Katalin, 2011)

(Korán reggel van. Készül a reggeli kávé.)

Az első fecskék már végigjárták a frissen mosott folyosót.

De hát – Fűre lépni szabad

(Egy hallgató bejön.)

Az oktatómat keresem.

Ki az?

Nem tudom, nő, talán szőke, talán barna. De lehet hogy férfi.

Milyen volt szókesége? Hívjuk Colombo hadnagyot?

Már készül a tabló az azonosításhoz.

A Biológiai Intézetben vagyok?

Nem.

Bocs, akkor tárgytalan.

(Újabb hallgató jön.)

Orvostörténetet szeretnék aláíratni.

Azt nem itt írják alá.

Nem? Miért, az melyik emelet?

A portán azt mondták ide jöjjünk. Biztos, hogy nem itt írnak alá?

(Oktatók jönnek.)

Hova tegyem a postát?

Van celluxotok?

Hol lehet oltást kapni?

Kaphatnék egy fénymásoló kártyát?

(Kati, a titkárnő szaladgál, hóna alatt egy nagy kő, NEPTUN felirattal.)

Jaj a NEPTUN, nem indul, hova lett a kód, a jelszó? Login névvé változott? Ez mindig mindenkinek elvész.

Pedig további kollégákkal bővül a titkárság: Jön POSZEIDON.

Ezután ő lesz az iktató, a NEPTUN pedig az oktató.

(Oktató jön.)

Van neve és telefonszáma a munkaegészségügyes orvosnak?

Van, a középső faliújságon.

Az hol van?

Lázás nézelődés jobbra-balra.

Gyorsan kellene, mert lemaradok a vizsgálatról.

(Újabb hallgató.)

Csoportot szeretnék váltani. Most az A2-be járok, de inkább csütörtökön szeretnék a C1, D3-ba, vagy J2-be átiratkozni. Lehet?

Közben jönnek a belső inkvizítorok.

Komoly kérdéseket és javaslatokat tesznek.

Külső inkvizítorokkal fenyegetnek.

Papírhegyet építenek.

Dobozolunk, rendszerezünk.

Komoly eredményeket keresünk.

(Jön Zsolt, az informatikus, vállán 2 laptop, 2 vetítő.)

Jaj Zsolt, nincs internet.

Jaj Zsolt, kifogyott a papír a xeroxgépből.

De van is benne, de az bele van ragadva.

Jaj Zsolt, kinyomtattad már a tankönyvet?

Jaj Zsolt, valamit elrontottam a neptun-rendszerben, mindenkinek ötöst adtam.

És ha még a Poszeidon is itt lesz?

Sőt, lehet hogy a SAP is visszajön több emeletnyi vándorútjáról.

(Külsős oktató érkezik.)

Dzsinike (a gazdaságis) van?

Igen most volt itt.

Jó, de most hol van?

(Az asztal alatt szoktuk keresni ilyenkor.)

Lehet hogy lement a 2. emeletre.

Mit gondolsz, visszajön?

(Futár érkezik.)

Egértápot hoztam.

Nálunk nincs egér.

De a portán azt mondták, hogy itt átveszik.

Most mi lesz? Dögöljenek meg az egerek?

Ne, két emelettel feljebb keressék az egereket.

(Jön Csilla, a tudományos titkár.)

Jaj úgy szaladtam, képzeljétek a 80 nap alatt a föld körül nehezen jön össze, nem indul a léghajó, a tevé lesántult, ezért el kellett szaladnom vonatjegyért, át kell szervezni az utazást.

Közben Willy Fogg több órája ácsorog Ferihegyen.

(Telefon csörög.)

Ambulancia?

Csak szerdán van új beteg felvétel.

És nekem is oda kell mennem?

Beutaló kell?

Kell várni?

Mit gondol, sokan vannak?

És van ott valaki, aki tud foglalkozni a depresszióval?

És ott értenek hozzá?

Van hely a 6-os számú kórteremben?

Tudna ajánlani egy kiváló szakembert?

(Újabb telefon.)

Már megint megbeszélésen van?

Fél órával ezelőtt is ezt mondták.

(Többen jönnek, szinte egyszerre beszélnek.)

Tudtok adni egy tiszta törülközőt?

Le tudnátok ragasztani ezeket a borítékokat?

Nem jött csomagom?

Tegnap láttam egy pakkot a portán ...

De az nyitva volt, lehet, hogy már meg is ették, ami benne volt.

(Külföldi hallgató érdeklődik.)

Keresek valakit, aki beírná a tavalyi jegyemet.

Mikor lesz itt valaki?

Nekem bárki jó.

(Oktató jön beteggel.)

Van üres szoba?

Beülhetünk valahova egy félóra?

Közben a szokásos évi tanrendfüzetet is gyorsan meg kellene csinálni.

(Szünet két megbeszélés között.)

Ki lehet hegyezni a ceruzát?

Vannak színes ceruzáitok?

Hegyezőt tudtok adni?

Kifogyott a tűzőkapocs. Mit tegyek?

Olló van valahol?

(Telefon.)

Igen, mondom a mobilszámát és az email címét.

És most akkor felhívhatom?

(Hallgatók jönnek.)

Kurzusra szeretnék egy fő kibővítést.

Én is csak egy fő kibővítést kérek.

És a barátnóm részére is szeretnék kérni egy helyet.

Miért gond az, ha eggyel többen leszünk a csoportban?

(Oktató jön.)

Jé, hurrá végre valami újdonság az intézetben – jelenléti ív!

Nem tudjátok, hol a karikakulcs?

Zsuzsinál.

És Zsuzsi hol van?

11 óra 2 perc

Nincs meg a csengő.

Mi lesz most?

Az idő múlik ...

A tömeg lassan-lassan, de gyűlik.

Talán négy kopogás kellene az ajtókon.

Kürt, dobszó, esetleg a tűzriasztó.

Üres a könyvtár?

Lehet ott órát tartani?

Most értekezlet van.

Akkor én most elkéstem?

(Telefon csörög.)

Nem tudom kapcsolni, konferencián van.

Annak mikor lesz vége?

Azt sajnos nem tudom pontosan.

És mikor kezdődött?

Harangszó – Dél – ajtót csuknánk az ebédelni mentünk tábla már a kilincsen. Halk, kellemes zongoraszó.

Bocs, csak megnézem a rekeszemet.

(Jön a postás – A postás mindig kétszer csenget. Pénzt hoz.)

Bocs, csak kiveszek valamit a rekeszemből.

Jé, ti itt vagytok?

Nem érkezett faxom? Azt mondták, már elküldték.

Gyorspostát hoztam, bejöhetek?

Nyálmintát hoztam, itt lehet leadni?

Nem láttátok a láthatatlan embert?

(Közben felmelegedett az ebéd.)

Kopogás, kulcs-csörgés.

Nem zavarok?

Biztos, hogy senki nem jöhet be?

Nagyon fontos lenne gyorsan megnézni, hogy hány vizsgázóm lesz holnapután.

Most tudunk jegyet beírni a Neptunba?

Az csak egy perc.

Nyugodtan fejezd be az ebédet, megvárom.

Hallgatók jönnek – csak az indexünket szeretnénk.

(Ismét sír a telefon.)

Nem, sajnos csak 10 perc szünet volt a két megbeszélés között.

Ezt mondta az előbb is.

Mert mi mindig igazat mondunk.

Tegnap este is hívtam önöket és nem volt ott senki.

Még Esti Kornél sem?

Egon Erwin Kisch a száguldó riporter telefonált.

Érdeklődött, hogy beszélhetne-e azzal az emberrel, aki utazott a koponyája körül.

Ajánlottam, hogy készítsen inkább képzelt riportot egy amerikai popfesztiválról.

(Vége az ebédidőnek.)

Kérhetek egy xerox-kártyát?

Kifogyott a xerox papír.

Bugyi van?

Milyen színű papucs van?

(Hallgató jön indexért.)

Nem találom a kupacban.

Hol lehet?

Nem vitte el a csoporttársa?

Lehet, járt ma itt egy helyes, fekete, alacsony leány?

(Oktató jön.)

5 perc múlva megbeszélés lesz.

Tudnátok kávé, teát, pár szelet csoki tortát tálalni a résztvevőknek?

Zsoltot láttátok?

Igen láttuk.

Nem tudjátok, most hol van?

Visszajön?

Volt ma már a postás?

Tudtok adni egy borítékot?

Hova tegyem a levelet?

(Fiatal oktató jön sietve.)

Másolni kell visszajelző lapokat.

Melyiket?

Mindegy.

Ok és mennyit?

Azt nem mondták, de gyorsan kellene vinnem, mert rögtön vége lesz az órának.

Van előnye, hogy már nem a középkorban élünk, mi itt nem bántjuk a hírhozót.

(2 óra – halk lágy zene. A kávé meleg, már csak cukor kell bele...
békeség van.)

De jó itt nálatok!

Jó ez a csend, jó ez a nyugalom.

Ez a csend világa.

Bár nem sokáig. (2 óra 3 perc)

Ugye időre elkészül a nyomdában a teszt?

Lehet, hogy mégis új időpontot kell kérni a vizsgára?

Beférnek a terembe?

Ugye nem vész el a teszt?

Jöttünk a szajréért.

Lehet még anyagot igényelni?

Üres DVD van?

A múlt héten feladtátok a levelem?

Ugye meg fogják kapni időre?

Próbálj meg lazítani, nem győzlek tanítani.

(5 perc múlva lesz 4 óra)

Fel tudnád gyorsan adni ezt a sürgős faxot?

Már 10 napja várják.

Zárjunk be mára.

Csak egy pillanatra kinyitnád még az ajtót?

Csak rápillantok a rekeszemre.

Elfogyott a wc papír

És nem csukódik magától a wc ajtó.

(4 óra 10 perc. Lift előtt állunk, hallgató szalad.)

Kaphatunk még egy pecsétet az indexbe?

Már mindent bezártunk, majd holnap reggel.

Amennyiben a fenti helyzetek valamelyike ismerős az nem a véletlen műve. Lényeg, hogy örüljünk annak, hogy ilyen változatos az élet a titkárságon.

Dolgozni majd otthon fogok.

Claustro bagatell

(Túry Ferenc, 2008)

Hogy a nehezevel kezdjem: a történet egy kuplerájban játszódik. Igaz, ezt a funkcióját fél évszázada töltötte be néhány éven át, aztán jelentősen előrelépve a humán szolgáltatások terén, mintegy két évtizede már nem annyira a test, inkább a lélek boldogítását szolgálja. A helyszín tehát a Semmelweis Egyetem Pszichoszomatikus Szakrendelője a Kálvária téren. Józsefváros, nyócker, mi kell még. A földszinten nappali szanatórium sokféle beteggel, kissé odébb jelentős macskatenyészet. Drogosok is jártak egy tűcsere-program ürügyén, aztán egyszer feltörték és szétverték a házat, ami szigorításhoz vezetett az ajtók zárásában. Addig is volt öt kulcs a szakrendelőnk különböző ajtóihoz – ez a készlet kettővel megszorodott, mert még egy ajtót bezártak, és egy rácsot is felszereltek. Ezek után a rendelő elfoglalása a terapeuták részéről logisztikai bravúr, a betegek számára imprinting-erejű traumatikus tapasztalás.

Hát így rendelgetünk.

Jött egy 25 éves bulimiás lány hozzám, borderline személyiségzavarral tetézve, meglehetősen sok zűrzavarral az életében. Pszichoterápiát kezdtünk, fontosak a keretek: egyórás idő áll hetente rendelkezésére. Ilyen nehéz előzmény után nagyon meg lettem volna rökönyödve, ha pontosan érkezik. Végül is nem kellett meglepődnöm, félórát késett. Mondtam, hogy a saját idejéből gazdálkodik, ami marad, azt kell be-

osztanunk. Egy hét után máris fejlődött: csak negyedórát késett, hat óra helyett negyed hétkor érkezett. Barátságos ülés után hétkor érkezett a távozás ideje. Ilyen későn már nincs portás, tehát a terapeuta leballag, kiengedi a beteget. Ezt tettem volna, de a lépcső alján az újsütetű rács be volt zárva! Akkor döbbsentem rá, hogy ehhez a hetedik zárhoz nincs kulcsom, mert kölcsönadtam egy kolléganőmnek két napja, aztán mindketten elfeledkeztünk róla. Az ülés közben pedig a rendelőben ügyködő egyik társunk befejezte aznapi terápiáit, s hiányos terepszemlélet tarthatott a rendelőhelyiségekben folyó munkáról, mert bezárta az ajtókat és távozott.

Ha a beteg claustrophobia miatt keresett volna meg, ez az esemény az elárasztásnak megfelelően nagy fordulathoz is vezethetett volna. Tudjuk azonban, hogy a borderline személyiséget hiába árasztjuk el egyszer-kétszer, ez inkább fordítva zajlik. Mitagadás, nem tudtam csak úgy érvényesíteni a szigorú időkereteket, be voltunk zárva.

Közben telefonált a hét órakor esedékes beteg, hogy nem tud bejönni. Én meg nem tudok kimenni. Megkértem, jöjjön máskor – s ha nem a csontvázamat találja meg, akár terápiára is sor kerülhet.

Felhívtam a kolléganőmet, aki hazafelé tartott, már a HÉV-en ült. Szerencsére még le tudott szállni, eljött a rendelőbe, mint felmentő sereg, máig hálás vagyok érte (másnap elmondta, hogy aztán nem ment a HÉV – elátkozott nap volt). Így tehát csak egy félórányi plusz időt töltöttünk a szigorú időkeret jegyében a zárdává nemesedett kuplerájban.

Kíváncsi vagyok, hogyan érkezik a beteg a jövő héten. Mindenesetre viszek egy reszelőt – bár talán elég lenne lekiáltani a Kálvária

térre, sok olyan szakember lézeng arrafelé, aki könnyebben meg tudná oldani a zár nyelvét percek alatt, mint én a betegekét.

Túry F.: Claustro bagatell. Hipno-Info 72:40-41, 2008.

Élményeim

(Zana Ágnes, 2009)

Lassan hatodik éve dolgozom az intézetben és kezdetekben meg-hökkenve vettem tudomásul, hogy a szerdai értekezletek során az állandóan ismétlődő, leghevesebb érdeklődést kiváltó témák között toronymagasan vezet a linóleum! Vagy: vécépadló, továbbá a titkár-ság ügyfélfogadási ideje, hogy kik akarják bekebelezni a tanszéket, nincs státusz, nincs bérkeret – látom is magamat lelki szemeim-mel, ahogy a távoli jövőben faragott fabotomat Dzsini íróasztalához támasztva, remegő kézzel írom alá kinevezésemet és a papírt az ég felé emelve hörgöm: tudtam, hogy sikerülni fog – Dzsini a tolószékében ülve meghatottan nézi a jelenetet..

Másik nagy meglepetésem a székszerzés problémaköre volt, ko-moly harc folyt a legegyszerűbb ülőalkalmatosság megszerzéséért és nekem – akkor még nem volt képem a könyvtárból elemelni, amely bevált gyakorlat volt erre felé. Pedig azt már akkor láttam, hogy a könyvtáros hölgyel nem tanácsos ujjat húzni, inkvizítorokat meg-szégyenítő alapossággal kérdezi ki azokat a bátor vállalkozókat, akik olyan könyvet terveztek kölcsönözni, amelyből csak egy példány van. Keresztkérdései alatt persze hamar megtörünk és bevalljuk, hogy nem is magunknak akartuk kikölcsönözni.. avagy magunknak, de úgy gondoltuk, megtartjuk.

Természetesen nem a székszerzés jelentett problémát, az igazi kihívás a szobafoglalás volt. Kis gerillacsapatunk egy rekedt üvöltéssel birtokba vette az egyetlen lakatlannak látszó szobát félúton a könyvtár és a titkárság között, gyorsan kitettük a phd szoba, valamint a megtelt táblákat és a nehezen szerzett székeket az ott található asztalok lábához láncoltuk. Az első komolyabb összetűzés akkor történt, amikor az orvosi antropológia csoport tagjai bemasíroztak a szobába és azzal a felkiáltással, hogy ez az ő szobájuk, véget nem érő értekezletbe kezdtek. De nem keseredtem el. Az tűnt a lehető legegyszerűbb megoldásnak, ha ravasz csellel beolvadok, így az orvosi antropológia csoport tagjaként joggal tartózkodhattam a szobában.

De – a személyes visszaemlékezéseken túl, visszatérve a sajátos intézeti szokásokhoz, ismét a szerda délelőtti értekezletekre terelném a szót, a tipikus hozzászólásokból idéznék párat, de figyelem, mindez beteges képzeletem szüleménye, úgyhogy, aki magára ismer, az csak a véletlen műve lehet!

I.: Hát kedves kollégák, egy nagyon komoly problémát kell ma megbeszelnünk. A lélekharang és citeratanszak, melynek dolgozói megdöbbenő módon szintén pszichológiát oktatnak, kétes színvonalon, az impakt faktoruk pedig -23 a 401-ediken, nos ők a Bahamákról most a net-be költöznek, ide a 24.-re és minket kértek meg, hogy szakmailag lektoráljuk a lélekharangokat és citerákat. Amondó volnék, hogy tegyük meg, szép gesztus lenne tőlünk, vagy, ha gondoljátok, íjazzuk le őket egyenként, eleget gyakoroltunk legutóbb, Pákozdon. De ha gondoljátok, ők is lenyilazhatnak minket.

II.: Én ehhez annyit tennék hozzá, ha végre meghallgattok és szólhatok egy szót, hogy mi ezt már Aaron Sztetoszkóposszal és Richard Fonendoszkóposszal ugye, aki világhírű paleopatológus egyébként és a nagyonkéső krétaköri, izé krétakori australopithecus apharensis szinkretikus spirituáldifferenciájának nemzetközi szakértője, és akivel közösen szerveztük meg 86-ban a destruktív ideoparadigmatikus inszeminációjának anakronisztikus perspektívában történő bemutatását egy nagyszabású konferencián – na most ezen meg mit nem értettél? És idehozhatjuk a képzést!

III.: Akkor én gyorsan elmondom mi történt velem mostanában, először elutaztam Kansasba, ott résztvettem egy konferencián, ahol nagyon érdekes és remek kutatók voltak és mind nagyon örültek annak, hogy a magyar lelkiállapotot mi itt Magyarországon ilyen pontosan meghatároztuk, és nagyon várják az együttműködést velünk, majd előadást tartottam Stockholmban és bizottsági tag voltam Máltán, egy kerekasztal megbeszélést vezettem Óriszentpéteriben és írtam két tanulmányt közben arról, hogyan utazzunk stresszmentesen, és most Kijevből jövök éppen.. ezt hogy érted? Ez a múlt hetem, nem az éves programom, aki nem vesz részt aktívan a tudományos életben az magára vessen!

IV.: Már ne is haragudjatok, de ez elfogadhatatlan állapot. Lesül a bőr a képemről, amikor jönnek a vendégek és ezekbe a kőkorszaki állapotban lévő fotelekbe ültetem le őket és csak néznek maguk elé és mit látnak, az ótvar linóleumot és meglepődve hátrakapják a fejüket és mind beverik a randa vas könyvespolcba.. és magyarázzátok meg

azt is, mert én nem értem, miért most utalták át a 86-os pakisztáni konferencia regisztrációs díját, amit a saját pénzemből fizettem, és nem is írok addig több tematikát, és nem bírálok phd dolgozatokat sem, amíg erre valaki nem ad választ nekem!

V.: Nincs rá keret, értsétek meg, különben is, a központ átutalta a nyilvántartóba, a nyilvántartó nyilvánvalóan a személyügyre, a személyügy a közügyre, az a külügyre. Ott a Lábody megint bevonta a közös kasszába, én már lejártam a lábamat, annyit mentem a másodikra és nekem most már tényleg nagyon elegendem van, és mindjárt felrobbanok!

VI.: Igen, hallom, hogy probléma akadt az új rendszerrel, nem tudjátok futtatni az alkalmazást? Ó pedig olyan egyszerű, bedugjátok az adaptert a transzformátorba, bootoljátok a hardvert, hogyhogy mi az? A merevlemez és aztán csak integrálok a szoftvert a hálózati kapcsolatok megjelenítése linkre kattintva, itt kiválasztod a hálózati upnp eszközök ikonját és már ott is vagy a K-n.

? Na azt én sem tudom, hogy miért van, már hússzor hívtam a központot és ők sem tudják, de mindegy is, majd én megnézem, csak még beugrom Dzsinihez, Katihoz, Noémihez, Piroskához, Jánoshoz... és majd utána hozzád is!

Ballada a Magatartástudományi Intézetről

(Zana Ágnes, 2007)

Tüzesen süt le a nyári nap sugára
A Semmelweis Egyetem orvosi karára
Felesleges dolog sütnie oly nagyon,
A kutatóknak így is nagy melege vagyon.
Fenn a huszadikon, a szmog fellegében
Virul az intézet a munka hevében.
Szorgosan dolgoznak, tanítanak, kutatnak,
Míg csak el nem csitul bő heve a napnak.
Élünkön a hős professzor asszony,
Fürge és tevékeny, túllép minden gondon.
Oktat és biztat, interjút ad egyre,
Mikor épp nem egy tanácsülésre megy le.
Az intézetben javában zajlik az élet,
Piroska épp egy opponensi véleményt éget
Kati és Editke fényt másol szorgosan,
míg Zsolt a projektort szereli morcosan
Csilla egyszerre három cikket fordít
Jenő: „Kész a kávé!” szelíden felordít
Elszánt medikusok tanárra vadásznak,

Aki nem rest, nekiáll indexek hadának.
S míg a főnökasszony aláírja mindet,
a munkastressz fogalma mindenkit megihlet.
Máriának megjön a hatvanadik levél,
Újabb projekt készül, melyhez új résztvevőt remél.
Kisétál hát lassan akkor a szobából
S az arra járó kolléga riadtan rábámul.
Látva elszántságát csillogó szemében,
menekülőre fogja a rémület hevében.
Gyorsan beugrik hát Dzsini szobájába,
Párás tekintete a SAP rendszert pásztázza.

De Mária akkor már elszántan lépeget,
Szólít egy kollégát, ki arra ténfereg.
S az meg is kapja a feladatot nyomban,
Adrenalinszintje az egekig lobban.
Meg is érzi rögtön, mi az a munkastressz,
Fohászt küld Selyének, mielőtt eszet vesz.
De ez még nem minden! Eljő a szerda,
Minden megbeszélés leglényegibb napja
A kutatók hada elmélyülten töpreng,
Hogyan is mondják el a legközérthetőbben, hogy:
A dezoxiribonukleinsav postmortem hatásmechanizmusa
A sublingvális rendszerek pszichoterápiás alkalmazásában...
Ekkor a professzor asszony, egy kongresszusról jövet
Belép a könyvtárba, leül, s minden szót követ
Szó fennakad, hang bennszakad, lehelet megszegik,

S egy gyanútlan kolléga szóra emelkedik.
De még kimondja, hogy: „van egy jó ötletem”!
Mária közbevág: tiéd a téma, írd hát meg hirtelen!
Így zajlik hát nálunk jobbadán a munka,
s adja a Jóisten, hogy Mária még vagy húsz évig bírja!

SEMMELWEIS EGYETEM MAGA

BIOETIKA RÉSZLEG

Kovács József
igazgató,
részlegvezető

Csapody Tamás

Hegedűs Katalin

Péter Orsolya
Márta

Szebik Imre

Zana Ágnes

ORVOSI PSZICHOLÓGIA RÉSZLEG

Túry Ferenc
általános
igazgatóhelyettes
részlegvezető

Birkás Emma

Czeglédi Edit

Kegye Adrienne

Salavecz
Gyöngyvér

Szalai Tamás
Dömötör

Szumska Irena

PSZICHOTERÁPIA és PSZICHOSZOMATIKA RÉSZLEG

Purebl György
klinikai
igazgatóhelyettes
részlegvezető

Fodorné Mezei
Ágnes

Lajtai László

Bódizs Róbert
tudományos
igazgatóhelyettes
részlegvezető

PSZICHOFIZ KRONOBIOLOGIAI

MESTEROKTATÓK

Harrach Andor

Lőrincz Jenő

Barreto Jozefa
titkárságvezető

Jónás Zsolt

TARTÁSTUDOMÁNYI INTÉZET

ORVOSI KOMMUNIKÁCIÓ RÉSZLEG

Pilling János
oktatási
igazgatóhelyettes
részlegvezető

Babusa Bernadett

Balog Piroska

Csala Irén

Kollár János

Sándor Imola

Stauder Adrienne

Tóth Mónika
Ditta

ORVOSI SZOCIOLÓGIA RÉSZLEG

2018

Szántó Zsuzsa
részlegvezető

Ádám Szilvia

Döbrössy Bence

Györfly Zsuzsa

Susánszky Anna

IOLOGIAI és KUTATÓCSOPORT

Ujma Przemysław
Péter

ORVOSI HUMÁNTUDOMÁNYOK

Lázár Imre

GAZDASÁGI ÜGYINTÉZŐ

Beliczki Beatrix

HÁTTÉRIRODA

Kovács Katalin
Gyöngyi

Kóhalmi Andrea

Raduch Csilla

Székely András

MAGÁNTANÁROK

Bognár Virág

Meskó Bertalan

